



ŚRÓDROCZNE SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU HANDLOWEGO W WARSZAWIE S.A.
ZA OKRES KOŃCZĄCY SIĘ 30 CZERWCA 2008 ROKU

WRZESIEŃ 2008

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR****	
	I półrocze 2008	I półrocze 2007	I półrocze 2008	I półrocze 2007
Przychody z tytułu odsetek	1 095 247	942 858	314 943	244 987
Przychody z tytułu prowizji	383 419	430 237	110 254	111 791
Zysk (strata) brutto	441 357	549 617	126 914	142 810
Zysk (strata) netto	350 171	439 570	100 693	114 216
Zmiana stanu środków pieniężnych	(919 495)	898 743	(274 132)	238 659
Aktywa razem*	38 235 610	38 907 984	11 399 323	10 862 084
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu*	27 382 219	28 000 003	8 163 562	7 816 863
Kapitał własny	5 231 116	5 216 797	1 559 572	1 385 309
Kapitał zakładowy	522 638	522 638	155 816	138 785
Liczba akcji (w szt.)	130 659 600	130 659 600	130 659 600	130 659 600
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	40,04	39,93	11,94	10,60
Współczynnik wypłacalności (w %)*	11,63	12,86	11,63	12,86
Współczynnik wypłacalności obliczony z uwzględnieniem funduszy podstawowych („tier 1 capital”) (w %)**	11,81	13,06	11,81	13,06
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	2,68	3,36	0,77	0,87
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję (w zł / EUR)	2,68	3,36	0,77	0,87
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję (w zł / EUR)***	4,75	4,10	1,42	1,09

*Porównywalne dane bilansowe według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku.

**Porównywalne dane bilansowe według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku; podstawą obliczenia współczynnika są fundusze własne z wyłączeniem funduszy uzupełniających.

***Przedstawione wskaźniki dotyczą odpowiednio: przeznaczonej do wypłaty w 2008 roku dywidendy z podziału zysku za 2007 rok oraz wypłaconej dywidendy w 2007 roku z podziału zysku za 2006 rok.

****Kursy użyte do przeliczenia złotych na euro: pozycje bilansowe wg średniego kursu NBP na dzień 30 czerwca 2008 roku – 3,3542 zł (na dzień 31 grudnia 2007 roku: 3,5820 zł; na dzień 30 czerwca 2007 roku: 3,7658 zł); pozycje rachunku zysków i strat wg kursu stanowiącego średnią arytmetyczną kursów NBP na koniec każdego miesiąca I półrocza 2008 roku – 3,4776 zł (I półrocza 2007 roku: 3,8486 zł).

SPIS TREŚCI

<i>Skonsolidowany rachunek zysków i strat</i>	5
<i>Skonsolidowany bilans</i>	6
<i>Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym</i>	7
<i>Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych</i>	8
<i>Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego</i>	9
1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej	9
2. Znaczące zasady rachunkowości	10
3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności	23
4. Wynik z tytułu odsetek	25
5. Wynik z tytułu prowizji	25
6. Przychody z tytułu dywidend	26
7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	26
8. Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	27
9. Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	27
10. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	27
11. Koszty działania banku i koszty ogólnego zarządu	28
12. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych	28
13. Wynik z tytułu zbycia aktywów trwałych	28
14. Zmiana stanu odpisów (netto) na utratę wartości	29
15. Podatek dochodowy	29
16. Zysk przypadający na jedną akcję	30
17. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	30
18. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	31
19. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	34
20. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	35
21. Pozostałe inwestycje kapitałowe	36
22. Kredyty, pożyczki i inne należności	41
23. Utrata wartości kredytów, pożyczek i innych należności	42
24. Rzeczowe aktywa trwale	43
25. Wartości niematerialne	45
26. Test utraty wartości dla wartości firmy	45
27. Aktywa i zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	46
28. Inne aktywa	48
29. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	48
30. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	49

31. Rezerwy	50
32. Inne zobowiązania	51
33. Kapitały	51
34. Transakcje repo oraz reverse repo	53
35. Wartość godziwa	54
36. Zobowiązania warunkowe	56
37. Aktywa stanowiące zabezpieczenie	58
38. Działalność powiernicza	58
39. Leasing operacyjny	58
40. Rachunek przepływów pieniężnych	59
41. Jednostki powiązane	59
42. Świadczenia na rzecz pracowników	61
43. Zdarzenia po dacie bilansowej	65
44. Zarządzanie ryzykiem	65
45. Adekwatność kapitałowa	86
46. Oświadczenia Zarządu Banku	86

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

<i>w tys. zł</i>	Za okres	01.01. - 30.06. 2008	01.01. - 30.06. 2007
	<i>Nota</i>		
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	4	1 095 247	942 858
Koszty odsetek i podobne koszty	4	(448 562)	(360 015)
Wynik z tytułu odsetek	4	646 685	582 843
Przychody z tytułu opłat i prowizji	5	383 419	430 237
Koszty opłat i prowizji	5	(54 024)	(66 577)
Wynik z tytułu prowizji	5	329 395	363 660
Przychody z tytułu dywidend	6	4 716	801
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	7	215 143	242 025
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	8	29 095	10 740
Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	9	(168)	43 993
Pozostałe przychody operacyjne		61 121	53 400
Pozostałe koszty operacyjne		(19 407)	(27 638)
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	10	41 714	25 762
Koszty działania banku i koszty ogólnego zarządu	11	(742 514)	(701 281)
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych	12	(49 831)	(55 485)
Wynik z tytułu zbycia aktywów trwałych	13	1 447	(590)
Zmiana stanu odpisów (netto) na utratę wartości	14	(36 134)	45 663
Zysk operacyjny		439 548	558 131
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		1 809	(8 514)
Zysk brutto		441 357	549 617
Podatek dochodowy	15	(91 186)	(110 047)
Zysk netto		350 171	439 570
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	16	130 659 600	130 659 600
Zysk na jedną akcję (w zł)	16	2,68	3,36
Rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł)	16	2,68	3,36
W tym:			
Zysk netto należny udziałowcom jednostki dominującej		350 171	439 570
Zysk netto należny udziałowcom mniejszościowym		-	-

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 9-86 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany bilans

	Stan na dzień	30.06.2008	31.12.2007
<i>w tys. zł</i>	<i>Nota</i>		
AKTYWA			
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	17	2 443 861	3 321 503
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	4 312 394	5 135 708
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	19	6 753 584	6 467 638
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	20	56 536	58 388
Pozostałe inwestycje kapitałowe	21	20 609	21 909
Kredyty, pożyczki i inne należności	22	21 842 497	21 205 373
<i>od sektora finansowego</i>		7 767 905	8 718 832
<i>od sektora niefinansowego</i>		14 074 592	12 486 541
Rzeczowe aktywa trwałe	24	597 661	612 797
<i>nieruchomości i wyposażenie</i>		572 469	587 769
<i>nieruchomości stanowiące inwestycje</i>		25 192	25 028
Wartości niematerialne	25	1 282 934	1 284 078
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	27	361 300	374 468
Inne aktywa	28	551 589	413 477
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	29	12 645	12 645
A k t y w a r a z e m		38 235 610	38 907 984
PASYWA			
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	18	3 825 553	4 373 146
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	30	27 382 219	28 000 003
<i>depozyty</i>		26 086 453	26 896 411
<i>sektora finansowego</i>		5 547 239	7 085 042
<i>sektora niefinansowego</i>		20 539 214	19 811 369
<i>pozostałe zobowiązania</i>		1 295 766	1 103 592
Rezerwy	31	50 016	37 548
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	27	241	101 889
Inne zobowiązania	32	1 746 465	792 314
Z o b o w i ą z a n i a r a z e m		33 004 494	33 304 900
KAPITAŁY			
Kapitał zakładowy	33	522 638	522 638
Kapitał zapasowy	33	3 029 703	3 028 809
Kapitał z aktualizacji wyceny	33	(280 422)	(182 450)
Pozostałe kapitały rezerwowe	33	1 619 574	1 454 355
Zyski zatrzymane		339 623	779 732
K a p i t a ł y r a z e m		5 231 116	5 603 084
P a s y w a r a z e m		38 235 610	38 907 984

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 9-86 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Kapitały mniejszości	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2007 roku	522 638	3 027 470	(81 501)	1 407 081	542 115	-	5 417 803
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	(115 950)	-	-	-	(115 950)
Przeniesienie wyceny sprzedanych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na wynik finansowy	-	-	(13 763)	-	-	-	(13 763)
Odroczony podatek dochodowy od wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	25 676	-	-	-	25 676
Różnice kursowe	-	-	-	(577)	(258)	-	(835)
Zysk netto	-	-	-	-	439 570	-	439 570
Dywidendy do wypłaty	-	-	-	-	(535 704)	-	(535 704)
Transfer na kapitały	-	1 339	-	39 867	(41 206)	-	-
Stan na 30 czerwca 2007 roku	522 638	3 028 809	(185 538)	1 446 371	404 517	-	5 216 797

w tys. zł	Kapitał zakładowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane	Kapitały mniejszości	Kapitał własny razem
Stan na 1 stycznia 2008 roku	522 638	3 028 809	(182 450)	1 454 355	779 732	-	5 603 084
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	(91 859)	-	-	-	(91 859)
Przeniesienie wyceny sprzedanych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży na wynik finansowy	-	-	(29 095)	-	-	-	(29 095)
Odroczony podatek dochodowy od wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-	-	22 982	-	-	-	22 982
Różnice kursowe	-	-	-	(2 570)	-	-	(2 570)
Zysk netto	-	-	-	-	350 171	-	350 171
Dywidendy wypłacone / do wypłaty	-	(615)	-	-	(620 982)	-	(621 597)
Transfer na kapitały	-	1 509	-	167 789	(169 298)	-	-
Stan na 30 czerwca 2008 roku	522 638	3 029 703	(280 422)	1 619 574	339 623	-	5 231 116

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 9-86 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

	Za okres	01.01. - 30.06. 2008	01.01. - 30.06. 2007
<i>w tys. zł</i>			
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
I. Zysk netto		350 171	439 570
II. Korekty do uzgodnienia zysku netto ze środkami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej:		(1 407 453)	468 816
Bieżący i odroczony podatek dochodowy ujęty w wyniku finansowym		91 186	110 047
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności		(1 809)	8 514
Amortyzacja		49 831	55 485
Utrata wartości		40 896	(42 053)
Zmiana stanu rezerw (rozwiązanie rezerw - znak ujemny)		(4 762)	(3 610)
Wynik ze sprzedaży inwestycji		(3 420)	32
Odsetki otrzymane		1 041 439	852 040
Odsetki zapłacone		(496 429)	(379 123)
Inne korekty		(1 335 290)	(1 057 437)
Przepływy wynikające z zysków z działalności operacyjnej przed uwzględnieniem zmian aktywów i zobowiązań z działalności operacyjnej		(618 358)	(456 105)
Zmiana stanu aktywów operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		(386 989)	40 657
Zmiana stanu kredytów, pożyczek i innych należności		(708 942)	687 998
Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		(252 226)	(653 310)
Zmiana stanu inwestycji kapitałowych		(446)	10 665
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		808 843	(192 589)
Zmiana stanu innych aktywów		(234 218)	187 893
Zmiana stanu zobowiązań operacyjnych (wyluczając środki pieniężne)		(402 106)	884 264
Zmiana stanu zobowiązań wobec banku centralnego		-	(250 000)
Zmiana stanu zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		(769 489)	262 634
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		(546 813)	375 439
Zmiana stanu innych zobowiązań		914 196	496 191
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		(1 057 282)	908 386
Podatek dochodowy zapłacony		(60 849)	(90 039)
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		(1 118 131)	818 347
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych		(17 266)	(32 520)
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		7 514	2 104
Nabycie wartości niematerialnych		(8 174)	(7 287)
Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		-	7 223
Inne wpływy związane z działalnością inwestycyjną		3 239	-
Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną		(14 687)	(30 480)
C. Przepływy pieniężne z działalności finansowej			
Dywidendy wypłacone		(615)	-
Wpływy z tytułu zaciągnięcia długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		240 300	130 279
Wydatki z tytułu spłaty długoterminowych kredytów od podmiotów sektora finansowego		(18 503)	(17 695)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		221 182	112 584
D. Różnice kursowe z przeliczenia środków pieniężnych		(7 859)	(1 708)
E. Zwiększenie/(zmniejszenie) środków pieniężnych netto		(919 495)	898 743
F. Środki pieniężne na początek okresu		3 746 323	1 321 162
G. Środki pieniężne na koniec okresu		2 826 828	2 219 905

Noty objaśniające zamieszczone na stronach 9-86 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne o Banku i Grupie Kapitałowej

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. obejmuje dane Banku - jednostki dominującej oraz jednostek od niego zależnych (razem zwanych dalej Grupą).

Bank Handlowy w Warszawie S.A. („Jednostka dominująca”, „Bank”) ma siedzibę w Warszawie przy ul. Senatorskiej 16, 00-923 Warszawa. Bank został powołany aktem notarialnym z dnia 13 kwietnia 1870 roku i jest zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy w Warszawie, pod numerem KRS: 0000001538.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 000013037 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 526-030-02-91.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy jest nieoznaczony.

Kapitał zakładowy Banku wynosi 522 638 400 zł i podzielony jest na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela, o wartości nominalnej 4,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych.

Grupa jest członkiem Citigroup Inc. Jednostką dominującą dla Banku jest Citibank Overseas Investments Corporation, podmiot zależny od Citibank N.A.

Bank jest uniwersalnym bankiem komercyjnym, oferującym szeroki zakres usług bankowych w obrocie krajowym i zagranicznym, dla osób fizycznych i prawnych. Dodatkowo poprzez podmioty zależne Grupa prowadzi:

- działalność maklerską,
- usługi leasingowe,
- działalność inwestycyjną.

W skład Grupy wchodzi Bank oraz następujące jednostki zależne:

Nazwa jednostki	Siedziba	Udział w kapitale/w głosach na WZ w %	
		30.06.2008	31.12.2007
<i>Jednostki konsolidowane metodą pełną</i>			
Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy-Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy Investments S.A.	Luksemburg	100,00	100,00
PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	100,00	100,00
<i>Jednostki wyceniane metodą praw własności</i>			
Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.	Warszawa	100,00	100,00
Handlowy Investments II S.a.r.l.	Luksemburg	100,00	100,00
Bank Rozwoju Cukrownictwa S.A.	Poznań	100,00	100,00

Dane finansowe jednostek zależnych nieobjętych konsolidacją metodą pełną są nieistotne z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2. Znaczące zasady rachunkowości

Oświadczenie o zgodności

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 „*Śródroczna sprawozdawczość finansowa*”, który został zatwierdzony przez Unię Europejską i innymi obowiązującymi przepisami.

Ponadto, skrócone śródroczne jednostkowe sprawozdanie finansowe jednostki dominującej zostało sporządzone zgodnie z zasadami rachunkowości opisanymi w niniejszej notcie, za wyjątkiem zasady ujmowania i wyceny inwestycji kapitałowych w jednostki zależne i stowarzyszone, opisaną w notcie 1 do skróconego śródrocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Banku.

Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało przygotowane za okres od 1 stycznia 2008 roku do 30 czerwca 2008 roku. Porównywalne dane finansowe zostały zaprezentowane za okres od 1 stycznia 2007 roku do 30 czerwca 2007 roku, a dla bilansu według stanu na dzień 31 grudnia 2007 roku. Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich w zaokrągleniu do tysiąca złotych.

W sprawozdaniu zastosowano koncepcję wartości godziwej dla aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu (kredyty i pożyczki, zobowiązania finansowe inne niż wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat) lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

30 listopada 2006 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała MSSF 8 „*Segmenty operacyjne*”, który zastępuje MSR 14 „*Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności*”. Standard został zatwierdzony przez Unię Europejską 21 listopada 2007 roku i obowiązuje dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2009 roku lub po tym dniu. Grupa nie skorzystała z możliwości wcześniejszego zastosowania standardu MSSF 8.

Inne standardy, zmiany do obowiązujących standardów oraz interpretacje Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej ostatnio przyjęte lub oczekujące na przyjęcie nie mają związku z działalnością Grupy albo ich wpływ na sprawozdanie finansowe nie byłby istotny.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od kierownictwa dokonania pewnych szacunków oraz przyjęcia związanych z nimi założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki i związane z nimi założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które w danych warunkach uznane zostaną za właściwe i które stanowią podstawę do dokonania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i zobowiązań, których wartości nie można określić w sposób jednoznaczny na podstawie innych źródeł. Rzeczywiste wartości mogą się jednak różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty szacunków ujmowane są w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku, jeżeli korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeżeli korekta wpływa zarówno na bieżący, jak i przyszłe okresy.

W celu zachowania porównywalności danych finansowych z ujęciem bieżącego okresu, dokonano stosownych zmian w prezentacji danych finansowych dotyczących I półrocza 2007 roku w stosunku do uprzednio opublikowanych danych w „Śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 30 czerwca 2007

roku”. Zmiany te dotyczyły sposobu grupowania i prezentacji danych finansowych w wybranych notach objaśniających i nie mają wpływu na sumę bilansową oraz wyniki finansowe Grupy.

Podstawy konsolidacji

W skład jednostek podporządkowanych wchodzi jednostki zależne i stowarzyszone.

Jednostki zależne - definicja

Jednostki zależne to wszelkie jednostki kontrolowane przez Bank. Jednostki kontrolowane to jednostki, w odniesieniu do których Bank pośrednio lub bezpośrednio ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z działalności danej jednostki. Kontrola zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania, w tym warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych, wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów mniejszości. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Transakcje i rozrachunki na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Eliminacji podlegają również istotne nie zrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy spółkami z Grupy. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione, tam gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności we wszystkich istotnych obszarach z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

Jednostki zależne, które nie są konsolidowane metodą pełną ze względu na nieistotność ich sprawozdań finansowych w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy, wykazywane są z zastosowaniem metody praw własności.

Jednostki stowarzyszone - definicja

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa pośrednio lub bezpośrednio wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności. W początkowym ujęciu udziały w jednostkach stowarzyszonych wykazuje się według ceny nabycia. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości) określoną w dniu nabycia. Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne nie zabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Waluty obce

Pozycje bilansowe i pozabilansowe wyrażone w walutach obcych przelicza się na złote polskie według kursu średniego ustalonego dla danej waluty przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego („NBP”) na dzień sporządzenia bilansu.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną (złoty polski) według

kursu obowiązującego w dniu transakcji.

Różnice kursowe wynikające z rewaluacji bilansowych pozycji walutowych oraz rozliczenia transakcji walutowych zaliczane są do wyniku z pozycji wymiany.

Kursy podstawowych walut zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego są następujące:

w zł		30 czerwca 2008	31 grudnia 2007	30 czerwca 2007
1	USD	2,1194	2,4350	2,7989
1	CHF	2,0907	2,1614	2,2730
1	EUR	3,3542	3,5820	3,7658

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe

Klasyfikacja

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- składniki aktywów lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
- pozostałe zobowiązania finansowe.

W okresie objętym sprawozdaniem Grupa nie klasyfikowała aktywów do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności.

Grupa dokonuje klasyfikacji aktywów finansowych do poszczególnych kategorii w dacie początkowego ujęcia.

- (a) Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria obejmuje (i) aktywa i zobowiązania finansowe klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu oraz (ii) aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat.

Składnik aktywów lub zobowiązań finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży lub odkupienia w krótkim terminie, jest częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków lub, w przypadku aktywów finansowych, jeżeli został zaliczony do tej kategorii na podstawie decyzji kierownictwa jednostki. Do kategorii „Przeznaczone do obrotu” Grupa zalicza wszystkie instrumenty pochodne oraz wybrane dłużne papiery wartościowe.

- (b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Grupa udziela klientowi finansowania w celu innym niż wygenerowanie przez Grupę krótkoterminowych zysków z tytułu obrotu tymi pożyczkami lub należnościami. Do kategorii tej zaliczane są w szczególności należności kredytowe, skupione wierzytelności oraz dłużne papiery wartościowe nie notowane na aktywnym rynku.

- (c) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Kategoria „Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży” to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe, które (i) zostały zaklasyfikowane przez jednostkę do tej kategorii w momencie

początkowego ujęcia lub (ii) nie zostały zakwalifikowane do żadnej z pozostałych kategorii aktywów. Do kategorii tej Grupa klasyfikuje wybrane dłużne i kapitałowe papiery wartościowe.

(d) Pozostałe zobowiązania finansowe

Kategoria „Pozostałe zobowiązania finansowe” obejmuje zobowiązania finansowe niezakwalifikowane do kategorii zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Do kategorii tej zaklasyfikowane są przede wszystkim depozyty klientowskie.

Ujmowanie i wyłączenie

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy (z wyłączeniem instrumentów pochodnych) oraz transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży ujmuje się w bilansie i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień, w którym Grupa odpowiednio otrzymuje lub przekazuje prawo własności do składnika aktywów. Prawa i obowiązki z tytułu zawartej transakcji w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji wyceniane są do wartości godziwej.

Pożyczki i inne należności wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Aktywa finansowe wyłącza się z bilansu, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Zobowiązania finansowe są wyłączone z bilansu wtedy i tylko wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, tj. kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nieklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów, za wyjątkiem pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej oraz inwestycji w instrumenty kapitałowe nieposiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona.

Zobowiązania finansowe po początkowym ujęciu są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej.

Zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach. Zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, za wyjątkiem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych dotyczących pieniężnych aktywów i zobowiązań, do momentu wyłączenia składnika aktywów finansowych z bilansu, kiedy skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmuje się w rachunku zysków i strat. Jednakże odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmuje się w rachunku zysków i strat. Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w

rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Wartość godziwa akcji i udziałów w jednostkach innych niż zależne i stowarzyszone notowanych na aktywnym rynku wynika z ich bieżącej ceny zakupu. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), inwestycje takie wykazuje się w cenie nabycia skorygowanej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa jest stroną umów leasingu, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków składniki aktywów przez uzgodniony okres.

W przypadku umów, na mocy których Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i pożytki wynikające z posiadania składników aktywów będących przedmiotem umowy leasingu, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie. Grupa ujmuje natomiast należność z tytułu leasingu finansowego w wartości równej inwestycji leasingowej netto.

Przychody odsetkowe od umów leasingu finansowego rozliczane są metodą efektywnej stopy procentowej w celu odzwierciedlenia stałej w danym okresie stopy zwrotu na inwestycji leasingowej netto.

Inwestycje kapitałowe - akcje i udziały w pozostałych jednostkach

Akcje i udziały w innych jednostkach niż jednostki podporządkowane zaliczane są do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Instrumenty pochodne

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej począwszy, od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, w oparciu o ceny niedawno zawartych transakcji oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów jest w danym przypadku właściwy. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej wykazuje się w bilansie jako aktywa przeznaczone do obrotu, a o wartości ujemnej – jako zobowiązania przeznaczone do obrotu.

Wbudowane instrumenty pochodne traktuje się jako oddzielne instrumenty pochodne, jeśli ryzyka z nimi związane oraz ich charakterystyka nie są ściśle powiązane z ryzykami i charakterystyką zasadniczego kontraktu oraz kontrakt zasadniczy nie jest wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń.

Kompensowanie instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe kompensuje się i wykazuje w bilansie w kwocie netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania. Obecnie Grupa nie kompensuje i nie prezentuje w kwocie netto aktywów i zobowiązań finansowych.

Konsolidacja sald rachunków

Grupa oferuje swoim klientom usługi zarządzania środkami finansowymi polegające na konsolidacji sald rachunków bankowych w ramach struktury rachunków powiązanych (tzw. cash-pooling). Operacje tego typu polegają na konsolidacji (netowaniu) sald dodatnich i ujemnych rachunków

bieżących uczestników produktu na wyznaczonym rachunku podmiotu zarządzającego rozliczeniami. Operacja konsolidacji przeprowadzana jest na koniec dnia roboczego, natomiast następnego dnia roboczego dokonywane są przelewy zwrotne przywracające stan rachunków do sytuacji sprzed konsolidacji. Transakcje konsolidacyjne prezentowane są w ujęciu netto, tylko jeśli spełniają warunki MSR 39 dotyczące wyłączenia składników aktywów i zobowiązań finansowych z bilansu. Salda należności transakcji prezentowanych w ujęciu brutto, wykazywane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji „Kredyty, pożyczki i inne należności”, zaś salda zobowiązań jako depozyty.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu / odsprzedaży

Grupa dokonuje transakcji sprzedaży/zakupu aktywów finansowych z przyrzeczeniem odkupu/odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek tzw. transakcje typu repo i reverse repo na papierach wartościowych. Papiery wartościowe sprzedane z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone z bilansu. Jednocześnie ujmowane są po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. W przypadku transakcji zakupu z przyrzeczeniem odsprzedaży nabyte papiery wartościowe prezentowane są jako pożyczki i należności. Różnicę między ceną sprzedaży/zakupu a ceną odkupu/odsprzedaży ujmuje się odpowiednio jako koszty lub przychody odsetkowe z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Utrata wartości aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu

Grupa dokonuje podziału składników aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu ze względu na podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym danego zaangażowania na portfel aktywów indywidualnie istotnych oraz portfel aktywów indywidualnie nieistotnych (portfel grupowy). Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez Grupę informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymania warunków umowy, np. niespłacenia albo zalegania ze spłacaniem odsetek lub należności głównej;
- przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub innej reorganizacji finansowej pożyczkobiorcy;
- zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe; lub
- obserwacji danych wskazujących na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
 - negatywnych zmian dotyczących statusu płatności pożyczkobiorców w grupie, lub
 - krajowej lub lokalnej sytuacji gospodarczej, która ma związek z niespłacaniem aktywów w grupie.

Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia.

Odpisy z tytułu utworzenia rezerwy na pokrycie poniesionych, lecz niezidentyfikowanych strat kredytowych

Grupa tworzy rezerwę na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty kredytowe ('IBNR' – ang. *incurred but not reported*). Rezerwa IBNR odzwierciedla poziom strat kredytowych oszacowany na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka do charakterystyk ryzyka grupy aktywów objętych procesem wyliczenia rezerwy IBNR, które zostały poniesione przez Grupę na dzień bilansowy, lecz dla których Grupa nie jest jeszcze w stanie zidentyfikować indywidualnych

ekspozycji z utratą wartości. Procesem wyliczania rezerwy IBNR objęte są wszystkie należności, dla których albo nie stwierdzono przesłanek utraty wartości na poziomie indywidualnym lub mimo stwierdzenia przesłanek indywidualna ocena pod kątem utraty wartości nie wykazała potrzeby dokonania odpisu aktualizującego. Rezerwa IBNR liczona jest w oparciu o modele statystyczne dla grup aktywów łączonych w portfele o wspólnych cechach ryzyka kredytowego. W sprawozdaniu finansowym Grupy rezerwa na poniesione niezidentyfikowane ryzyko kredytowe prezentacyjnie pomniejsza wartość ekspozycji kredytowych.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie istotnych

Poziom rezerwy na należności uznane za indywidualnie istotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest jako różnica między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą przewidywanych do otrzymania przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze spodziewanych spłat przez kredytobiorcę, z tytułu realizacji zabezpieczeń lub sprzedaży wierzytelności. Przyszłe przepływy dyskontowane są do wartości bieżącej efektywną stopą procentową instrumentu.

Jeżeli wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych wzrośnie na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości, wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odpowiednio odwracany przez rachunek zysków i strat.

Odpisy z tytułu utraty wartości aktywów indywidualnie nieistotnych

Poziom rezerw na należności uznane za indywidualnie nieistotne, dla których stwierdzono wystąpienie przesłanek utraty wartości, obliczany jest na bazie oceny portfelowej opartej o historyczne doświadczenia dotyczące strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Rezerwy na należności od sektora finansowego, sektora niefinansowego i budżetowego, odpisy z tytułu trwałej utraty wartości papierów wartościowych i innych aktywów korygują wartość odpowiednich pozycji aktywów bilansu. Natomiast rezerwy na zobowiązania pozabilansowe wykazywane są w pozycji „Rezerwy” w pasywach bilansu.

Kredyty uznane za nieściągalne (tj. takie, dla których Grupa nie spodziewa się przyszłych przepływów pieniężnych oraz które na podstawie oddzielnych przepisów podatkowych spełniły warunki niezbędne do zaliczenia straty do kosztów uzyskania przychodu lub które zostały bezwarunkowo umorzone na mocy umowy z klientem) są na podstawie decyzji Grupy spisywane w ciężar rezerw. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, przychody z tego tytułu prezentowane są w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

Utrata wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości, skumulowane straty ujęte w kapitale własnym w wysokości różnicy między ceną nabycia skorygowaną o późniejsze spłaty i amortyzację a wartością godziwą, uwzględniając poprzednie odpisy z tytułu utraty wartości, przenosi się do rachunku zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości inwestycji kapitałowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży nie podlegają odwróceniu poprzez rachunek zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży podlegają odwróceniu poprzez rachunek zysków i strat, jeśli w późniejszych okresach wartość godziwa instrumentu dłużnego wzrośnie i wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty.

Utrata wartości aktywów finansowych wycenianych według kosztu

Na kategorię aktywów finansowych wycenianych według kosztu w sprawozdaniu finansowym Grupy składają się akcje i udziały w jednostkach innych niż podporządkowane sklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży, dla których nie da się wiarygodnie określić wartości godziwej (np. ze względu na brak notowań). Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości takich inwestycji kapitałowych, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością

bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Strata z tytułu utraty wartości akcji i udziałów w jednostkach innych niż podporządkowane sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których nie da się wiarygodnie określić wartości godziwej, nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat.

Utrata wartości aktywów innych niż aktywa finansowe

Wartości bilansowe aktywów Grupy innych niż aktywa z tytułu podatku odroczonego oraz innych niż wartość firmy, w tym w szczególności składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych, przeglądane są na dzień bilansowy w celu określenia, czy zaistniały przesłanki odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości. Jeżeli istnieje taka przesłanka, należy określić wartość odzyskiwalną aktywów.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalna w przypadku aktywów innych niż aktywa finansowe jest wartością większą z: wartości sprzedaży netto i wartości użytkowej. W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa. Dla aktywów niegenerujących niezależnych przepływów środków pieniężnych, wartość odzyskiwalna jest wyznaczana dla danego ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego te aktywa należą.

Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, z wyłączeniem wartości firmy, podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która, pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach, zobowiązaniach oraz zobowiązaniach warunkowych na dzień połączenia. Wartość firmy jest wykazywana w wysokości ceny nabycia pomniejszonej o łączne dotychczasowe odpisy aktualizacyjne wynikające z tytułu utraty wartości. Wartość firmy jest alokowana na ośrodki wypracowujące środki pieniężne i nie jest amortyzowana, a jedynie corocznie testowana pod kątem utraty wartości niezależnie od wystąpienia przesłanek utraty wartości. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu.

W przypadku jednostek stowarzyszonych wartość firmy jest zawarta w wartości bilansowej inwestycji w jednostce stowarzyszonej.

Zyski i straty ze zbycia jednostki zależnej lub stowarzyszonej uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki.

Wartość firmy powstała w wyniku przejęć sprzed 31 marca 2004 roku, to jest dnia wejścia w życie MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”, została obliczona zgodnie z poprzednio stosowanymi

standardami rachunkowości jako różnica między kosztem przejęcia jednostki, a wartością aktywów netto przejmowanej jednostki na dzień przejęcia.

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne (z wyłączeniem wartości firmy)

Rzeczowy majątek trwały oraz wartości niematerialne wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o naliczone umorzenie, a także o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów oraz ich przygotowaniem do użytkowania.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki, na przykład na naprawę i konserwację, odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Umorzenie naliczane jest metodą liniową przez przewidywany okres użytkowania przy zastosowaniu stawek określonych w zatwierdzonym planie amortyzacji na 2008 rok.

Przykładowe stosowane roczne stawki amortyzacji są następujące:

Budynki i budowle	1,5% - 4,5%
Środki transportu	14,0% - 20,0%
Komputery	34,0%
Wypożyczenie biurowe	20,0%
Inne środki trwałe	7,0% - 20,0%
Oprogramowanie komputerowe i prawa autorskie (z wyjątkiem podstawowego systemu operacyjnego, do którego stosuje się stawkę 20%)	34,0%
Pozostałe wartości niematerialne	20,0%

Na każdy dzień bilansowy dokonuje się weryfikacji wartości końcowej aktywów trwałych oraz okresów ich użytkowania i w razie potrzeby dokonuje stosownych korekt planu amortyzacji.

Składniki majątku o jednostkowej wartości początkowej nie przekraczającej 3 500 zł podlegają jednorazowemu odpisaniu w koszty z datą wydania ich do używania. Suma wartości środków trwałych jednorazowo odpisanych w koszty nie jest istotna z punktu widzenia sprawozdania finansowego.

Środki trwałe w budowie wykazywane są w wysokości ogółu poniesionych kosztów pozostających w bezpośrednim związku z nie zakończoną jeszcze budową, montażem lub ulepszeniem istniejącego środka trwałego z uwzględnieniem odpisów z tytułu utraty wartości.

Środki trwałe obejmują także prawa użytkowania wieczystego gruntów.

Środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego lub wartości niematerialnej jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeśli wartość bilansowa przewyższa wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości zaklasyfikowane przez Grupę jako inwestycyjne prezentowane są w sprawozdaniu finansowym jako element rzeczowych aktywów trwałych. Grupa stosuje do ich wyceny model wartości godziwej. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych wynika z ekspertyz wydanych przez niezależnych rzeczoznawców posiadających odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Zmiany

wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są w rachunku zysku i strat.

Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy obejmują wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Pracownicy, w zależności od ich indywidualnego poziomu zaszeregowania, mogą otrzymać nagrodę z funduszu motywacyjnego, premię w ramach planu premiowego obowiązującego w danym obszarze lub uznaniową nagrodę roczną na zasadach określonych w wewnętrznych przepisach o wynagradzaniu pracowników. Premie i nagrody przyznawane są po zakończeniu okresu, za który oceniane są wyniki.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze są ujmowane jako koszty w okresie, którego dotyczą.

Płatności w formie akcji

Pracownicy mogą także uczestniczyć w programach świadczeń kapitałowych Citigroup. W ramach tych programów, pracownikom oferowane są nagrody w formie opcji na zakup akcji Citigroup (program opcji pracowniczych - SOP), a także nagrody w formie „akcji odroczonych” (program akumulacji kapitału - CAP). Programy te traktowane są jako programy rozliczane w instrumentach kapitałowych zgodnie z IFRIC 11 i MSSF 2. Zgodnie z wymogami standardu wartość godziwa nagrody jest ustalana na dzień przyznania nagrody i ujmowana w rachunku zysków i strat przez okres nabywania uprawnień. Jednocześnie zgodnie z umową pomiędzy Grupą a Citigroup regulującą zasady rozliczenia programu, na przyszłe zobowiązania Grupy tworzona jest rezerwa wykazana w pasywach bilansu w pozycji „Inne zobowiązania”. Wartość rezerwy ustala się w oparciu o wartość godziwą nagród na dzień ich rozliczenia i aktualizuje na każdy dzień sprawozdawczy.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

W ramach systemu wynagrodzeń Grupa gwarantuje pracownikom odprawy emerytalne, których wysokość uzależniona jest od liczby lat pracy w podmiotach Grupy, przypadających bezpośrednio przed nabyciem prawa do odprawy. Pracownikom, z którymi została zawarta umowa o pracę na podstawie Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy, przysługuje ponadto nagroda za wieloletnią pracę. Na przyszłe wypłaty tworzona jest rezerwa, która jest wykazana w pasywach w pozycji „Inne zobowiązania” oraz w pozycji „Koszty działania banku i koszty ogólnego zarządu” rachunku zysków i strat. Rezerwy na przyszłe koszty odpraw emerytalnych oraz nagród za wieloletnią pracę obliczane są metodą aktuarialną. Wycena aktuarialna tych rezerw jest okresowo aktualizowana.

Programy określonych składek

Ponadto Grupa stwarza możliwość uczestnictwa pracowników w programie emerytalnym, opisanym szczegółowo w nocie 42. Za pracowników uczestniczących w programie, Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia Grupa nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności, zatem zgodnie z MSR 19 „Świadczenia pracownicze” jest to program określonych składek. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Rezerwy

Rezerwy są ujmowane w bilansie, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub zwyczajowo oczekiwany wynikający ze zdarzeń przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz kwota rezerwy może być w wiarygodny sposób oszacowana.

Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona po spełnieniu następujących warunków: (i) Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji; (ii) restrukturyzacja już się rozpoczęła albo została publicznie ogłoszona; (iii) kwota rezerwy może być wiarygodnie oszacowana. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Kapitały

Kapitały i fundusze własne wykazywane są według wartości nominalnej, za wyjątkiem funduszu z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, który wykazywany jest w z uwzględnieniem wpływu odroczonego podatku dochodowego.

Dywidendy są ujmowane jako zobowiązania w momencie, w którym podział zysku został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Banku.

Ustalanie wyniku finansowego

Wynik finansowy ustala się z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny oraz zasady memoriału i współmierności przychodów i kosztów. Do wyniku finansowego zaliczane są wszystkie osiągnięte przychody i koszty związane z tymi przychodami, dotyczące danego okresu sprawozdawczego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów

W celu przypisania kosztów do okresów sprawozdawczych, których one dotyczą, Grupa dokonuje czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów. Dotyczy to w szczególności kosztów działania Grupy.

Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek od instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dokładnie dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego. Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa uwzględnia wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego (na przykład: przedpłaty, opcje kupna i podobne), jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje i punkty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta. W rezultacie prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej po pomniejszeniu o bezpośrednie koszty pozyskania instrumentu finansowego prezentowane są jako składnik przychodów odsetkowych.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są ujmowane przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody i koszty z tytułu prowizji, opłaty bankowe

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę. Prowizje klasyfikowane są do następujących kategorii:

- prowizji stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej,
- prowizji za wykonanie usługi,
- prowizji za wykonanie znaczącej czynności.

Prowizje stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej zaliczane są do rachunku zysków i strat jako korekta kalkulacji efektywnej stopy procentowej i wykazywane w przychodach odsetkowych.

Prowizje za wykonanie usługi i znaczącej czynności zaliczane są do rachunku zysków i strat proporcjonalnie do stopnia wykonania usługi lub jednorazowo w momencie wykonania czynności i wykazywane w przychodach z tytułu prowizji.

W przypadku kredytów i pożyczek o nieustalonych terminach płatności rat, np. kredytów w rachunku bieżącym lub kart kredytowych prowizje rozliczane są w czasie metodą liniową przez okres ważności limitu kredytowego. Tego typu prowizje zaliczane są do przychodów z tytułu prowizji.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową. Są to w szczególności przychody i koszty z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych oraz aktywów do zbycia, przychody związane z przetwarzaniem danych na rzecz podmiotów powiązanych, a także koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien.

Podatek dochodowy

Podatek dochodowy składa się z podatku bieżącego oraz odroczonego. Podatek dochodowy ujemne się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy podatek dotyczy kwot ujemnych bezpośrednio w kapitale.

Rezerwa na podatek odroczony jest kalkulowana przy użyciu metody bilansowej, poprzez wyliczenie przejściowych różnic pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań oraz ich wartością podatkową. Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w bilansie łącznie. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujemne się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że będzie dostępny przyszły dochód do opodatkowania.

W związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o Funduszu Poręczeń Unijnych (Dz. U. Nr 121, poz. 1262) wprowadzającej art. 38a do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, Grupa wykazuje w sprawozdaniu finansowym kwotę należności od Budżetu Państwa z tytułu przysługującego uprawnienia do pomniejszenia zobowiązania podatkowego zgodnie z ustawą.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Segment jest dającym się wyodrębnić obszarem działalności Grupy, w ramach którego następuje albo dystrybucja towarów lub świadczenie usług (segment branżowy), albo dystrybucja towarów lub świadczenie usług w określonym środowisku ekonomicznym (segment geograficzny). Segment działalności podlega określonym ryzykom, jak również wiąże się z występowaniem korzyści, które są właściwe wyłącznie dla danego segmentu. Za wzór sprawozdawczy stosowany do segmentów przyjęto podział branżowy, ponieważ ryzyko i stopy zwrotu wynikają z różnic pomiędzy produktami. Grupa jest zarządzana na poziomie dwóch głównych segmentów – bankowości korporacyjnej oraz bankowości detalicznej. Szczegółowe informacje na temat segmentów przedstawiono w notce 3.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów oraz wyniku segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości Grupy.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się składniki aktywów lub grupy aktywów wraz z bezpośrednio powiązanymi z nimi zobowiązaniami, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do

sprzedaży klasyfikowane są jedynie składniki aktywów lub grupy dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży i aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu został rozpoczęty. Ponadto, taki składnik aktywów (lub grupa) jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów (lub grupy) do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Aktywa te nie podlegają amortyzacji.

Wartości szacunkowe

Ustalenie bilansowych wartości niektórych aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów wymaga oszacowania na datę bilansową wpływu niepewnych przyszłych zdarzeń na te pozycje. Szacunki i założenia podlegają ciągłej ocenie, oparte są o doświadczenia historyczne oraz inne czynniki, w tym oczekiwania, co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Poniżej zaprezentowano najistotniejsze z nich zastosowane przy sporządzaniu sprawozdania finansowego.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując techniki wyceny. Jeżeli do ustalenia wartości godziwej stosuje się techniki wyceny, metody te są okresowo oceniane i weryfikowane. Wszystkie modele są testowane i zatwierdzane przed użyciem. W miarę możliwości w modelach wykorzystywane są wyłącznie dane możliwe do zaobserwowania, chociaż w pewnych obszarach kierownictwo jednostki musi korzystać z oszacowań. Zmiany założeń dotyczących szacowanych czynników mogą mieć wpływ na wykazywane wartości godziwe instrumentów finansowych.

Grupa stosuje następujące metody wyceny w stosunku do poszczególnych typów instrumentów pochodnych:

- do wyceny terminowych transakcji walutowych stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych;
- do wyceny transakcji opcyjnych stosuje się model wyceny Garmana-Kohlhagena;
- do wyceny transakcji na stopy procentowe stosuje się model zdyskontowanych przepływów pieniężnych;
- do wyceny transakcji futures stosuje się bieżące notowania rynkowe.

Utrata wartości kredytów

Na każdy dzień bilansowy dokonywana jest ocena, czy zaistniały obiektywne przesłanki świadczące o utracie wartości ekspozycji kredytowych. Jeśli tak, dokonuje się odpisu aktualizującego w wysokości różnicy pomiędzy wartością bilansową a oszacowaną wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z danej ekspozycji kredytowej. Aktywa finansowe, dla których albo nie stwierdzono przesłanek utraty wartości na poziomie indywidualnym lub mimo stwierdzenia przesłanek indywidualna ocena składnika aktywów pod kątem utraty wartości nie wykazała potrzeby dokonania odpisu aktualizującego, Grupa objęła analizą statystyczną.

Określenie przesłanek utraty wartości oraz wyliczenie bieżącej wartości szacowanych przepływów pieniężnych wymaga zastosowania przez Grupę szacunków. Metodologia i założenia wykorzystywane przy ustalaniu poziomu utraty wartości należności są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby.

Utrata wartości aktywów dostępnych do sprzedaży

W przypadku stwierdzenia obiektywnych przesłanek świadczących o utracie wartości aktywów

finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, skumulowane straty ujęte dotychczas w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, chociaż składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Utrata wartości aktywów finansowych wycenianych według kosztu

W przypadku stwierdzenia obiektywnych przesłanek świadczących o utracie wartości instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi być rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Utrata wartości firmy

Grupa przeprowadziła test wartości firmy pod kątem utraty wartości na dzień 31 grudnia 2006 roku oraz 31 grudnia 2007 roku. Szacunku wartości firmy dokonano w oparciu o zapisy MSR 36 odnośnie określania wartości użytkowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Testy nie wykazały utraty wartości.

Świadczenia pracownicze

Rezerwy na przyszłe wypłaty z tytułu świadczeń pracowniczych zagwarantowanych zbiorowym układem pracy, takie jak nagrody jubileuszowe czy odprawy emerytalne, podlegają okresowemu oszacowaniu przez niezależnego aktuarusza.

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje również oszacowania poziomu rezerwy związanej z przyznanymi pracownikom nagrodami w formie opcji na akcje Citigroup. Kwota rezerwy określona jest w oparciu o metodologię opisaną w MSSF 2 przy użyciu modelu wyceny wartości opcji. Określenie kwoty rezerwy wymaga zastosowania szacunków dotyczących między innymi oczekiwanego poziomu rotacji pracowników, oczekiwanej stopy dywidendy płaconej przez Citigroup oraz terminów realizacji opcji.

3. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

Działalność Grupy została podzielona na 2 główne segmenty branżowe:

– Bankowość Korporacyjna

W ramach segmentu Bankowości Korporacyjnej Grupa oferuje produkty i świadczy usługi podmiotom gospodarczym, jednostkom samorządowym oraz dla sektora budżetowego. Obok tradycyjnych usług bankowych polegających na działalności kredytowej i depozytowej, segment świadczy usługi zarządzania gotówką, finansowania handlu, leasingu, usług maklerskich i powiernictwa papierów wartościowych, oferuje produkty skarbu na rynkach finansowych i towarowych. Ponadto, segment oferuje szeroki zakres usług bankowości inwestycyjnej na lokalnym i międzynarodowym rynku kapitałowym, w tym usług doradztwa, pozyskiwania i gwarantowania finansowania poprzez publiczne i niepubliczne emisje instrumentów finansowych. Działalność segmentu obejmuje także transakcje na własny rachunek na rynkach instrumentów kapitałowych, dłużnych oraz pochodnych. Produkty i usługi Grupy w ramach segmentu Bankowości Korporacyjnej dostępne są poprzez dostosowane do potrzeb klienta kanały dystrybucji, zarówno poprzez sieć oddziałów, bezpośrednie kontakty z klientami, jak i nowoczesne i efektywne kanały zdalne – systemy obsługi przez telefon i bankowość elektroniczną.

– *Bankowość Detaliczna*

Segment Bankowości Detalicznej dostarcza produkty i usługi finansowe klientom indywidualnym, a także w ramach CitiBusiness mikroprzedsiębiorstwom oraz osobom fizycznym prowadzącym działalność gospodarczą. Oprócz prowadzenia rachunków, szerokiej oferty w obszarze działalności kredytowej i depozytowej, Grupa oferuje klientom pożyczki gotówkowe, kredyty hipoteczne, karty kredytowe, prowadzi usługi zarządzania majątkiem, pośredniczy w sprzedaży produktów inwestycyjnych i ubezpieczeniowych. Klienci mają do dyspozycji sieć oddziałów, bankomatów, jak również obsługę telefoniczną i bankowość elektroniczną oraz sieć pośredników finansowych oferujących produkty segmentu.

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów oraz wyniku segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości Grupy, opisanych w nacie 2 - Znaczące zasady rachunkowości.

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski. Nie zidentyfikowano istotnego związku między lokalizacją placówek Grupy a poziomem ryzyka i rentowności ich działalności. W związku z tym zdecydowano o odstąpieniu od prezentacji wyników finansowych w podziale na segmenty geograficzne.

Wyniki finansowe Grupy według segmentów działalności

Za okres	01.01. – 30.06.2008			01.01. – 30.06.2007		
	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
<i>w tys. zł</i>						
Wynik z tytułu odsetek	267 271	379 414	646 685	259 102	323 741	582 843
Wynik z tytułu prowizji	134 435	194 960	329 395	155 175	208 485	363 660
Przychody z tytułu dywidend	2 469	2 247	4 716	784	17	801
Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji	197 581	17 562	215 143	225 602	16 423	242 025
Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych	29 095	-	29 095	10 740	-	10 740
Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych	(168)	-	(168)	40 204	3 789	43 993
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	42 427	(713)	41 714	33 332	(7 570)	25 762
Koszty działania banku i koszty ogólnego zarządu	(331 015)	(411 499)	(742 514)	(327 292)	(373 989)	(701 281)
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych	(34 119)	(15 712)	(49 831)	(39 348)	(16 137)	(55 485)
Wynik z tytułu zbycia aktywów trwałych	1 223	224	1 447	(616)	26	(590)
Zmiana stanu odpisów (netto) na utratę wartości	8 887	(45 021)	(36 134)	52 169	(6 506)	45 663
Zysk operacyjny	318 086	121 462	439 548	409 852	148 279	558 131
Udział w zyskach (stratach) netto podmiotów wycenianych metodą praw własności	1 809	-	1 809	(8 514)	-	(8 514)
Zysk brutto	319 895	121 462	441 357	401 338	148 279	549 617
Podatek dochodowy			(91 186)			(110 047)
Zysk netto			350 171			439 570

Za okres	01.01. – 30.06.2008			01.01. – 30.06.2007		
	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem	Bankowość Korporacyjna	Bankowość Detaliczna	Razem
<i>w tys. zł</i>						
Stan na dzień	30.06.2008			31.12.2007		
Aktywa, w tym:	32 813 054	5 422 556	38 235 610	34 030 227	4 877 757	38 907 984
<i>aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży</i>	12 645	-	12 645	12 645	-	12 645
Pasywa	29 904 643	8 330 967	38 235 610	31 464 198	7 443 786	38 907 984

4. Wynik z tytułu odsetek

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze od:		
Banku Centralnego	23 536	14 136
lokat w bankach	177 007	159 604
kredytów, pożyczek i innych należności, z tego:	682 030	525 340
<i>sektora finansowego</i>	8 832	10 605
<i>sektora niefinansowego</i>	673 198	514 735
dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	171 383	209 035
dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	41 291	34 743
	1 095 247	942 858
Koszty odsetek i podobne koszty od:		
operacji z Bankiem Centralnym	-	(100)
depozytów banków	(26 566)	(73 254)
depozytów sektora finansowego (oprócz banków)	(63 763)	(38 658)
depozytów sektora niefinansowego	(341 407)	(239 533)
kredytów i pożyczek otrzymanych	(16 826)	(8 470)
	(448 562)	(360 015)
	646 685	582 843

Przychody odsetkowe za I półrocze 2008 roku zawierają odsetki od kredytów, dla których rozpoznano utratę wartości w kwocie 7 825 tys. zł (za I półrocze 2007 roku: 9 828 tys. zł).

5. Wynik z tytułu prowizji

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych	126 011	142 958
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	81 264	92 992
z tytułu realizacji zleceń płatniczych	65 339	65 869
z tytułu usług powierniczych	42 250	48 794
z tytułu działalności maklerskiej	30 894	39 682
z tytułu zarządzania środkami finansowymi	17 486	17 593
z tytułu gwarancyjnych zobowiązań pozabilansowych	7 416	9 979
z tytułu zobowiązań pozabilansowych o charakterze finansowym	3 387	4 320
inne	9 372	8 050
	383 419	430 237

w tys. zł	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	(26 724)	(37 322)
z tytułu działalności maklerskiej	(16 781)	(17 081)
z tytułu opłat KDPW	(4 477)	(5 282)
z tytułu opłat brokerskich	(3 290)	(5 387)
inne	(2 752)	(1 505)
	(54 024)	(66 577)
	329 395	363 660

Wynik z tytułu prowizji za I półrocze 2008 roku zawiera przychody prowizyjne (inne niż objęte kalkulacją efektywnej stopy procentowej), które odnoszą się do aktywów i zobowiązań finansowych nie wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w kwocie 86 699 tys. zł (za I półrocze 2007 roku: 98 623 tys. zł) oraz koszty prowizyjne w kwocie 26 724 tys. zł (za I półrocze 2007 roku: 37 322 tys. zł).

6. Przychody z tytułu dywidend

w tys. zł	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	4 651	619
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	65	182
	4 716	801

7. Wynik na handlowych instrumentach finansowych i rewaluacji

w tys. zł	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		
z instrumentów dłużnych	2 916	37 638
z instrumentów kapitałowych	(630)	791
z certyfikatów inwestycyjnych	2	-
z instrumentów pochodnych, z tego:	(8 136)	54 042
na stopę procentową	(8 175)	53 362
kapitałowe	-	526
towarowe	39	154
	(5 848)	92 471
Wynik z pozycji wymiany		
z tytułu operacji wymiany na walutowych instrumentach pochodnych	371 217	154 776
z tytułu różnic kursowych (rewaluacja)	(150 226)	(5 222)
	220 991	149 554
	215 143	242 025

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi i instrumentami rynku pieniężnego.

Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto na obrocie swap'ami na stopy procentowe, opcjami, futures'ami i innymi instrumentami pochodnymi.

Wynik z pozycji wymiany walutowej zawiera zyski i straty z rewaluacji aktywów i pasywów denominowanych w walucie obcej oraz na walutowych instrumentach pochodnych takich jak forward, swap i opcje. Wynik z pozycji wymiany zawiera również marżę zrealizowaną na bieżących i terminowych transakcjach walutowych.

8. Wynik na inwestycyjnych dłużnych papierach wartościowych

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Zrealizowane zyski z instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży	29 174	12 815
Zrealizowane straty z instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży	(79)	(2 075)
	29 095	10 740

9. Wynik na inwestycyjnych instrumentach kapitałowych

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Zrealizowane zyski (straty) z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży	(168)	43 993

10. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
<i>Pozostałe przychody operacyjne</i>		
Przychody z tytułu przetwarzania danych na rzecz jednostek powiązanych	28 589	30 994
Przychody z windykacji należności	7 477	-
Przychody z wynajmu powierzchni biurowych	1 604	3 925
Przychody dotyczące nieruchomości stanowiących inwestycje	974	145
Przychody z rozliczenia nieodpłatnie otrzymanego prawa wieczystego użytkowania gruntów	-	758
Pozostałe	22 477	17 578
	61 121	53 400
<i>Pozostałe koszty operacyjne</i>		
Koszty postępowania ugodowego i windykacji	(5 724)	(2 544)
Koszty dotyczące nieruchomości stanowiących inwestycje	(546)	(3 011)
Koszty dotyczące rezerwy na karę nałożoną przez UOKiK z tytułu opłat interchange	-	(10 228)
Pozostałe	(13 137)	(11 855)
	(19 407)	(27 638)
	41 714	25 762

11. Koszty działania banku i koszty ogólnego zarządu

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
<i>Koszty pracownicze</i>		
Koszty związane z wynagrodzeniami, w tym:	(321 277)	(276 091)
<i>koszty związane ze świadczeniami emerytalnymi</i>	(9 248)	(8 184)
Premie i nagrody, w tym:	(71 568)	(68 119)
<i>pracownicze świadczenia kapitałowe</i>	(677)	2 089
<i>nagrody za wieloletnią pracę</i>	-	(5 674)
	(392 845)	(344 210)
<i>Koszty ogólnoadministracyjne</i>		
Koszty opłat telekomunikacyjnych i sprzętu komputerowego	(74 371)	(84 339)
Koszty usług doradczych, audytorskich, konsultacyjnych oraz innych usług zewnętrznych	(61 411)	(67 134)
Koszty wynajmu i utrzymania nieruchomości	(54 537)	(53 331)
Reklama i marketing	(36 587)	(37 433)
Koszty transakcyjne	(31 319)	(32 635)
Koszty usług pocztowych, materiałów biurowych i poligrafii	(15 469)	(13 923)
Koszty szkoleń i edukacji	(5 461)	(5 005)
Koszty nadzoru bankowego	(3 904)	-
Pozostałe koszty	(66 610)	(63 271)
	(349 669)	(357 071)
	(742 514)	(701 281)

Koszty pracownicze za I półrocze 2008 roku zawierają koszty z tytułu wynagrodzeń i nagród obecnych i byłych członków Zarządu Banku w wysokości 10 219 tys. zł (za I półrocze 2007 roku: 7 623 tys. zł).

12. Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(40 514)	(44 420)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(9 317)	(11 065)
	(49 831)	(55 485)

13. Wynik z tytułu zbycia aktywów trwałych

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
<i>Zyski</i>		
z inwestycji w jednostki zależne	-	177
z tytułu innych rzeczowych aktywów trwałych	1 601	544
	1 601	721
<i>Straty</i>		
z tytułu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży*	-	(1 137)
z tytułu innych rzeczowych aktywów trwałych	(154)	(174)
	(154)	(1 311)
	1 447	(590)

*dotyczy aktywów trwałych zakwalifikowanych na dzień 31 grudnia 2006 roku jako przeznaczone do sprzedaży i zbytych w prezentowanych okresach (patrz nota 29).

14. Zmiana stanu odpisów (netto) na utratę wartości**Odpisy (netto) na utratę wartości aktywów finansowych**

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Utworzenie odpisu na utratę wartości		
kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(173 767)	(177 860)
Inne	(7 825)	(9 828)
	(181 592)	(187 688)
Odwrócenie odpisu na utratę wartości		
kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu	140 696	229 741
	(40 896)	42 053

Różnica wartości rezerw na zobowiązania pozabilansowe

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Odpisy na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	(22 107)	(35 584)
Rozwiązanie rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	26 869	39 194
	4 762	3 610
Utrata wartości netto	(36 134)	45 663

15. Podatek dochodowy**Ujęty w rachunku zysków i strat**

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Bieżący podatek		
Bieżący rok	(2 860)	(104 097)
Korekty z lat ubiegłych	(1 365)	8 856
	(4 225)	(95 241)
Podatek odroczony		
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	(88 401)	(14 137)
Zmiana stanu należności od budżetu z tytułu przysługujących odliczeń podatku	(259)	(669)
Pozostałe	1 699	-
	(86 961)	(14 806)
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	(91 186)	(110 047)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 30.06. 2007
Zysk brutto	441 357	549 617
Podatek dochodowy według krajowej stawki podatku (19%)	(83 858)	(104 427)
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu	(5 764)	(16 987)
Przychody podlegające opodatkowaniu nie ujęte w wyniku finansowy	(2 222)	(58 462)
Koszty stanowiące koszty uzyskania przychodu nie ujęte w wyniku finansowym	3 043	45 931
Przychody nie podlegające opodatkowaniu	366	15 092
Pozostałe	(2 751)	8 806
Ogółem obciążenie wyniku	(91 186)	(110 047)
Efektywna stawka podatkowa	21%	20%

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach na dzień 30 czerwca 2008 roku związany jest z dłużnymi i kapitałowymi instrumentami dostępnymi do sprzedaży i wynosi 65 778 tys. zł (30 czerwca 2007 roku: 44 794 tys. zł).

16. Zysk przypadający na jedną akcję

Na dzień 30 czerwca 2008 roku zysk przypadający na jedną akcję wynosił 2,68 zł (30 czerwca 2007 roku: 3,36 zł).

Wyliczenie zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 30 czerwca 2008 roku oparte było na zysku przypadającym na zwykłych akcjonariuszy w kwocie 350 171 tys. zł (30 czerwca 2007 roku: 439 570 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w roku zakończonym 30 czerwca 2008 roku w liczbie 130 659 600 (30 czerwca 2007 roku: 130 659 600).

Bank nie posiada rozważających potencjalnych akcji zwykłych.

17. Kasa, operacje z Bankiem Centralnym

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Środki pieniężne w kasie	396 238	395 549
Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym	2 047 623	2 925 954
	2 443 861	3 321 503

Na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim (NBP) utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa, której deklarowana wysokość na dzień 30 czerwca 2008 roku wynosiła 871 005 tys. zł (31 grudnia 2007 roku: 869 304 tys. zł). Rezerwa obowiązkowa może być wykorzystywana przez Grupę pod warunkiem, że suma średniego miesięcznego salda na rachunku bieżącym w NBP nie jest mniejsza od poziomu deklarowanego.

18. Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

w tys. zł 30.06.2008 31.12.2007

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu**Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu**

Obligacje i bony wyemitowane przez:

banki	46 885	-
podmioty finansowe	46 781	50 771
podmioty niefinansowe	64 807	70 847
Skarb Państwa	530 400	916 555

Pozostałe dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez:

banki	43 521	85 883
	732 394	1 124 056
w tym:		
notowane na giełdzie	530 400	915 891
nienotowane na giełdzie	201 994	208 165

Instrumenty pochodne

3 577 432 4 005 981

Instrumenty kapitałowe

2 568 5 671

w tym:

notowane na giełdzie	2 568	5 671
nienotowane na giełdzie	-	-

4 312 394 5 135 708

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (wg zapadalności)

w tys. zł 30.06.2008 31.12.2007

do 1 miesiąca	15 422	4 598
od 1 do 3 miesięcy	108 529	108 804
od 3 do 12 miesięcy	186 768	88 516
od 1 do 5 lat	155 413	250 381
powyżej 5 lat	266 262	671 757
	732 394	1 124 056

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

w tys. zł 30.06.2008 31.12.2007

Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	111 309	34 932
Instrumenty pochodne	3 714 244	4 338 214
	3 825 553	4 373 146

Na dzień 30 czerwca 2008 roku oraz 31 grudnia 2007 roku Grupa nie posiadała aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych w momencie początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Instrumenty pochodne na dzień 30 czerwca 2008 roku

w tys. zł

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartości godziwe	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	16 850 555	149 271 026	91 362 038	27 387 139	284 870 758	2 173 926	2 494 966
- FRA - kupno	-	58 111 935	13 550 000	-	71 661 935	211 977	16
- FRA - sprzedaż	-	58 568 430	21 400 000	-	79 968 430	59	244 191
- swapy odsetkowe (IRS)	14 413 585	30 728 333	53 827 193	23 575 465	122 544 576	1 535 745	1 699 200
- swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	909 986	1 314 736	2 126 273	2 177 506	6 528 501	404 053	533 191
- opcje na stopę procentową zakupione	-	50 000	-	817 084	867 084	17 911	-
- opcje na stopę procentową sprzedane	-	50 000	-	817 084	867 084	-	17 911
- kontrakty futures – kupno*	254 325	-	-	-	254 325	3 062	60
- kontrakty futures – sprzedaż*	1 272 659	447 592	458 572	-	2 178 823	1 119	397
Instrumenty walutowe	31 373 042	24 454 157	8 956 472	553 924	65 337 595	1 386 488	1 203 391
- FX forward	5 128 782	5 857 603	951 298	273 912	12 211 595	196 665	624 031
- FX swap	20 199 920	3 901 397	138 846	-	24 240 163	903 248	293 596
- opcje walutowe zakupione	2 981 873	7 282 990	3 893 061	132 212	14 290 136	265 828	20 316
- opcje walutowe sprzedane	3 062 467	7 412 167	3 973 267	147 800	14 595 701	20 747	265 448
Transakcje na papierach wartościowych	717 761	99 316	22 884	-	839 961	10 003	8 873
- opcje na akcje zakupione	-	49 658	11 442	-	61 100	4 727	3 415
- opcje na akcje sprzedane	-	49 658	11 442	-	61 100	3 415	4 727
- papiery wartościowe zakupione do otrzymania	309 136	-	-	-	309 136	1 240	610
- papiery wartościowe sprzedane do wydania	408 625	-	-	-	408 625	621	121
Transakcje związane z towarami	29 230	36 116	-	-	65 346	7 014	7 014
- swap	2 790	19 616	-	-	22 406	3 947	3 947
- opcje kupione	13 220	8 250	-	-	21 470	3 067	-
- opcje sprzedane	13 220	8 250	-	-	21 470	-	3 067
Instrumenty pochodne ogółem	48 970 588	173 860 615	100 341 394	27 941 063	351 113 660	3 577 431	3 714 244

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

Instrumenty pochodne na dzień 31 grudnia 2007 roku

w tys. zł

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji				Razem	Wartości godziwe	
	do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat		Aktywa	Pasywa
Instrumenty stopy procentowej	12 975 579	190 584 210	208 779 554	52 547 416	464 886 759	2 839 478	3 152 736
- FRA - kupno	-	67 438 340	23 621 000	-	91 059 340	160 812	24 143
- FRA - sprzedaż	-	66 632 380	27 250 000	-	93 882 380	14 063	188 464
- swapy odsetkowe (IRS)	12 110 230	52 631 300	156 068 847	48 747 574	269 557 951	2 336 848	2 535 774
- swapy odsetkowo-walutowe (CIRS)	183 183	1 462 465	1 622 170	2 299 842	5 567 660	317 098	396 239
- opcje na stopę procentową zakupione	-	100 000	50 000	750 000	900 000	6 412	-
- opcje na stopę procentową sprzedane	-	100 000	50 000	750 000	900 000	-	6 417
- kontrakty futures – kupno*	95 537	1 876 835	-	-	1 972 372	4 225	1 518
- kontrakty futures – sprzedaż*	586 629	342 890	117 537	-	1 047 056	20	181
Instrumenty walutowe	33 244 381	22 548 321	5 174 028	613 228	61 579 958	1 152 436	1 172 230
- FX forward	6 127 526	5 576 040	542 844	302 814	12 549 224	195 399	420 746
- FX swap	15 478 832	5 751 616	197 539	-	21 427 987	626 750	423 692
- opcje walutowe zakupione	5 739 636	5 548 032	2 183 571	146 884	13 618 123	312 749	17 537
- opcje walutowe sprzedane	5 898 387	5 672 633	2 250 074	163 530	13 984 624	17 538	310 255
Transakcje na papierach wartościowych	140 306	1 404	102 806	-	244 516	8 025	7 206
- opcje na akcje zakupione	-	702	51 403	-	52 105	3 720	3 311
- opcje na akcje sprzedane	-	702	51 403	-	52 105	3 311	3 720
- papiery wartościowe zakupione do otrzymania	93 589	-	-	-	93 589	504	75
- papiery wartościowe sprzedane do wydania	46 717	-	-	-	46 717	490	100
Transakcje związane z towarami	-	43 260	32 164	-	75 424	6 042	6 042
- swap	-	12 882	13 208	-	26 090	2 873	2 873
- opcje kupione	-	15 189	9 478	-	24 667	3 169	-
- opcje sprzedane	-	15 189	9 478	-	24 667	-	3 169
Instrumenty pochodne ogółem	46 360 266	213 177 195	214 088 552	53 160 644	526 786 657	4 005 981	4 338 214

*Instrumenty znajdujące się w obrocie giełdowym

Kontrakty walutowe

Tabela poniżej podsumowuje, w podziale na główne waluty, umowne wartości kontraktów forward, swap oraz opcji, wraz ze szczegółami dotyczącymi umownych kursów wymiany i okresem pozostałym do terminu zapadalności danego kontraktu. Wartości w walucie obcej są przeliczane po kursach obowiązujących na dzień bilansowy.

w tys. zł	Średnie ważone umowne kursy walutowe		Wartość nominalna	
	30.06.2008	31.12.2007	30.06.2008	31.12.2007
Euro – kupione				
Poniżej 3 miesięcy	3,5675	3,7729	6 710 644	9 510 016
Od 3 miesięcy do 1 roku	3,5951	3,7351	10 812 068	8 756 471
Powyżej 1 roku	3,5204	3,7478	4 329 746	2 172 671
Euro – sprzedane				
Poniżej 3 miesięcy	3,4596	3,7110	8 953 148	12 190 066
Od 3 miesięcy do 1 roku	3,5891	3,6762	9 559 279	7 780 681
Powyżej 1 roku	3,5074	3,7279	3 662 439	1 853 468
Dolary amerykańskie – kupione				
Poniżej 3 miesięcy	2,2327	2,5844	7 921 990	6 272 420
Od 3 miesięcy do 1 roku	2,4385	2,7148	1 404 410	3 132 427
Powyżej 1 roku	2,6431	2,7516	744 621	1 144 284
Dolary amerykańskie – sprzedane				
Poniżej 3 miesięcy	2,2774	2,5587	9 934 446	8 065 961
Od 3 miesięcy do 1 roku	2,4739	2,7710	1 643 330	3 359 748
Powyżej 1 roku	2,6115	2,7376	637 682	922 329
Franki szwajcarskie – kupione				
Poniżej 3 miesięcy	2,0798	2,1985	27 597	6 484
Od 3 miesięcy do 1 roku	2,1268	-	10 140	-
Franki szwajcarskie – sprzedane				
Poniżej 3 miesięcy	2,0773	2,1564	2 241	18 178
Od 3 miesięcy do 1 roku	2,1273	-	6 899	-
Funty brytyjskie – kupione				
Poniżej 3 miesięcy	4,6306	5,4832	164 096	64 519
Od 3 miesięcy do 1 roku	4,6809	5,5551	172 775	86 060
Powyżej 1 roku	4,6186	5,7650	185 457	26 292
Funty brytyjskie – sprzedane				
Poniżej 3 miesięcy	4,3867	5,2544	174 683	45 498
Od 3 miesięcy do 1 roku	4,8042	5,7292	100 989	43 385
Powyżej 1 roku	4,5485	5,7650	122 653	26 292

19. Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Obligacje i bony wyemitowane przez:		
banki centralne	369 902	377 428
podmioty niefinansowe	2 002	88 135
Skarb Państwa	6 381 680	6 002 075
	6 753 584	6 467 638

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
<i>w tym:</i>		
notowane na giełdzie	6 123 931	5 933 705
nienotowane na giełdzie	629 653	533 933

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (wg zapadalności)

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
do 1 miesiąca	-	4 994
od 1 do 3 miesięcy	-	-
od 3 do 12 miesięcy	1 115 558	602 493
od 1 do 5 lat	2 745 900	2 761 921
powyżej 5 lat	2 892 126	3 098 230
	6 753 584	6 467 638

W ogólnej kwocie dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży wykazane są obligacje Narodowego Banku Polskiego o wartości nominalnej 366 665 tys. zł nabyte w dniu 28 lutego 2002 roku w ramach emisji przeznaczonej dla banków w związku z obniżeniem stóp rezerwy obowiązkowej utrzymywanej przez banki w NBP. Posiadany pakiet obligacji NBP obejmuje obligacje na okaziciela, które oprocentowane są według stopy procentowej ustalonej na podstawie rentowności 52-tygodniowych bonów skarbowych.

Zmiana stanu dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży przedstawia się następująco:

w tys. zł	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 31.12. 2007
Stan na dzień 1 stycznia	6 467 638	8 247 313
Zwiększenia (z tytułu):		
nabycia	26 256 097	113 732 927
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	62 758	95 641
Zmniejszenia (z tytułu)		
sprzedaży	(25 701 237)	(115 121 563)
aktualizacji wyceny	(120 953)	(116 619)
różnic kursowych	(192 099)	(306 985)
rozliczenia dyskonta, premii, odsetek	(18 620)	(63 076)
Stan na koniec okresu	6 753 584	6 467 638

20. Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Akcje i udziały w jednostkach zależnych	56 536	58 388
<i>w tym:</i>		
notowane na giełdzie	-	-
nienotowane na giełdzie	56 536	58 388

Zmiana stanu inwestycji kapitałowych wycenianych metodą praw własności przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 31.12. 2007
Stan na dzień 1 stycznia	58 388	67 910
Zwiększenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	413	599
Zmniejszenia (z tytułu):		
aktualizacji wyceny	(2 265)	(10 121)
Stan na koniec okresu	56 536	58 388

21. Pozostałe inwestycje kapitałowe

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Akcje i udziały w innych jednostkach	55 728	57 028
Utrata wartości	(35 119)	(35 119)
	20 609	21 909
<i>w tym:</i>		
notowane na giełdzie	-	1 300
nienotowane na giełdzie	20 609	20 609

Zmiana stanu pozostałych inwestycji kapitałowych przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 31.12. 2007
Stan na dzień 1 stycznia	21 909	54 618
Zwiększenia (z tytułu):		
nabycia	-	2 930
aktualizacji wyceny	-	31 650
Zmniejszenia (z tytułu):		
sprzedaży	(1 299)	(32 731)
aktualizacji wyceny	(1)	(34 558)
Stan na koniec okresu	20 609	21 909

**Informacje finansowe dotyczące jednostek podporządkowanych
30.06.2008**

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	1 262 371	1 083 288	179 083	56 089	5 807
HANDLOWY INVESTMENTS S.A. ^{1/}	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	27 972	360	27 612	2 016	1 534
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	631 740	545 168	86 572	50 208	4 132
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00	Jednostka postawiona w stan likwidacji				

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów / akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
BANK ROZWOJU CUKROWNICTWA S.A.	Poznań	Bankowość	Jednostka zależna	100,00	40 023	40 413	380	40 033	916	399
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	80,97	6 928	7 071	216	6 855	68	41
HANDLOWY INWESTYCJE Sp. z o.o. ^{2/}	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	9 586	16 385	3 924	12 461	1 028	701

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek.

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Investments S.A

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów / akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	19,03	1 337	7 071	216	6 855	68	41

2/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów / akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	3 125	1 262 371	1 083 288	179 083	56 089	5 807

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą z niezbadanych sprawozdań finansowych jednostek.

**Informacje finansowe dotyczące jednostek podporządkowanych
31.12.2007**

Jednostki podporządkowane konsolidowane metodą pełną

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	97,47	1 133 298	921 290	212 008	73 320	13 812
HANDLOWY INVESTMENTS S.A. ^{1/}	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	28 735	86	28 649	39 813	33 592
DOM MAKLERSKI BANKU HANDLOWEGO S.A.	Warszawa	Działalność maklerska	Jednostka zależna	100,00	437 956	338 173	99 783	92 617	18 851
PPH SPOMASZ Sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	Nie prowadzi działalności	Jednostka zależna	100,00	Jednostka postawiona w stan likwidacji				

Pozostałe jednostki

w tys. zł

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów / akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
BANK ROZWOJU CUKROWNICTWA S.A.	Poznań	Bankowość	Jednostka zależna	100,00	39 609	40 084	450	39 634	1 563	466
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	80,97	7 434	7 513	238	7 275	106	(249)
HANDLOWY INWESTYCJE Sp. z o.o. ^{2/}	Warszawa	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	100,00	11 345	19 102	7 342	11 760	1 374	925

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą ze zbudanych sprawozdań finansowych jednostek, z wyjątkiem Handlowy Investments S.A., Handlowy Investments II S.a.r.l. i PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji.

Objaśnienie zależności pośrednich:

1/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Investments S.A

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów / akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY INVESTMENTS II S.a.r.l.	Luksemburg	Działalność inwestycyjna	Jednostka zależna	19,03	1 428	7 513	238	7 275	106	(249)

2/ Pośrednie powiązania poprzez Handlowy Inwestycje Sp. z o.o.

Nazwa jednostki	Siedziba	Przedmiot przedsiębiorstwa	Charakter powiązania kapitałowego	Udział w kapitale w %	Wartość bilansowa udziałów / akcji	Aktywa	Zobowiązania	Kapitał	Przychody	Zysk/Strata
HANDLOWY-LEASING Sp. z o.o.	Warszawa	Działalność leasingowa	Jednostka zależna	2,53	3 125	1 133 298	921 290	212 008	73 320	13 812

Przedstawione dane finansowe jednostek dostępne na dzień sporządzenia sprawozdania, pochodzą ze zbadanych sprawozdań finansowych jednostek, z wyjątkiem Handlowy Investments S.A., Handlowy Investments II S.a.r.l. i PPH Spomasz Sp. z o.o. w likwidacji.

22. Kredyty, pożyczki i inne należności***Kredyty, pożyczki i inne należności (wg struktury rodzajowej)***

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
<i>Kredyty, pożyczki i inne należności od sektora finansowego</i>		
rachunki bieżące w bankach	382 967	424 820
kredyty, lokaty i pożyczki, w tym:	7 249 861	8 252 222
<i>lokaty w bankach</i>	6 655 826	7 394 904
skupione wierzytelności	10 403	24 311
zrealizowane gwarancje i poręczenia	178	205
należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	143 171	57 097
inne należności	56 683	36 665
	7 843 263	8 795 320
odpisy z tytułu utraty wartości	(75 358)	(76 488)
	7 767 905	8 718 832
<i>Kredyty, pożyczki i inne należności od sektora niefinansowego</i>		
kredyty i pożyczki	13 863 849	12 392 630
skupione wierzytelności	284 167	282 773
zrealizowane gwarancje i poręczenia	42 338	45 472
inne należności	1 258 050	1 131 442
	15 448 404	13 852 317
odpisy z tytułu utraty wartości	(1 373 812)	(1 365 776)
	14 074 592	12 486 541
<i>Kredyty, pożyczki i inne należności</i>	21 842 497	21 205 373

Kredyty, pożyczki i inne należności brutto (wg zapadalności)

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
<i>Kredyty, pożyczki i inne należności od sektora finansowego</i>		
<i>- od banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych</i>		
do 1 miesiąca	2 892 890	3 034 173
od 1 do 3 miesięcy	867 694	2 299 204
od 3 miesięcy do 12 miesięcy	3 154 033	1 937 203
od 1 do 5 lat	432 967	760 401
powyżej 5 lat	-	45 701
	7 347 584	8 076 682
<i>- od pozostałych instytucji finansowych</i>		
do 1 miesiąca	337 297	553 990
od 1 do 3 miesięcy	84 400	5 147
od 3 miesięcy do 12 miesięcy	15 031	98 744
od 1 do 5 lat	48 354	48 582
powyżej 5 lat	10 597	12 175
	495 679	718 638
<i>Kredyty, pożyczki i inne należności od sektora finansowego</i>	7 843 263	8 795 320

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Kredyty, pożyczki i inne należności od sektora niefinansowego		
do 1 miesiąca	8 650 199	7 620 951
od 1 do 3 miesięcy	702 373	733 892
od 3 miesięcy do 12 miesięcy	1 568 000	1 447 324
od 1 do 5 lat	4 019 496	3 703 021
powyżej 5 lat	508 336	347 129
	15 448 404	13 852 317
Kredyty, pożyczki i inne należności brutto	23 291 667	22 647 637

Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa prowadzi działalność leasingową poprzez spółkę zależną Handlowy-Leasing Sp. z o.o. Grupa zawiera jako leasingodawca transakcje leasingu finansowego, których głównym przedmiotem są środki transportu, maszyny i urządzenia techniczne.

Pozycja aktywów „Kredyty, pożyczki i inne należności od sektora niefinansowego” zawiera następujące pozycje dotyczące należności z tytułu leasingu finansowego:

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego	1 396 257	1 242 754
Niezrealizowane przychody finansowe	(149 877)	(117 332)
Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego	1 246 380	1 125 422

Należności (brutto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności

Poniżej 1 roku	429 557	440 294
Od 1 roku do 5 lat	952 936	792 606
Powyżej 5 lat	13 764	9 854
	1 396 257	1 242 754

Należności (netto) z tytułu leasingu finansowego wg terminów zapadalności

Poniżej 1 roku	363 634	387 747
Od 1 roku do 5 lat	869 284	728 076
Powyżej 5 lat	13 462	9 599
	1 246 380	1 125 422

Na dzień 30 czerwca 2008 roku odpisy z tytułu utraty wartości na nieściągalne należności z tytułu umów leasingu finansowego wynosiły 35 921 tys. zł (31 grudnia 2007 roku: 38 687 tys. zł).

Przychody z tytułu umów leasingu finansowego prezentowane są w pozycji przychodów z tytułu odsetek.

23. Utrata wartości kredytów, pożyczek i innych należności

Zmiana stanu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności przedstawia się następująco:

w tys. zł	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 31.12. 2007
Stan na dzień 1 stycznia	1 442 264	1 632 707
Z czego dotyczy:		
Należności od banków	1 886	9 572
Należności od pozostałych klientów sektora finansowego i niefinansowego	1 440 378	1 623 135

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 31.12. 2007
Zmiany stanu odpisów z tytułu utraty wartości:	6 906	(190 443)
Utworzenie odpisów w okresie	173 767	357 977
Spisane należności w ciężar odpisów	(39 423)	(191 340)
Rozwiązanie odpisów w okresie	(140 696)	(418 212)
Inne	13 258	61 132
Stan na koniec okres	1 449 170	1 442 264
Z czego dotyczy:		
Należności od banków	1 630	1 886
Należności od pozostałych klientów sektora finansowego i niefinansowego	1 447 540	1 440 378

Na bilans zamknięcia utraty wartości rozpoznanej na należności od klientów składały się następujące kategorie:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Utrata wartości oceniana portfelowo	409 560	385 638
Utrata wartości oceniana indywidualnie	982 824	1 006 747
Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty (IBNR)	56 786	49 879

24. Rzeczowe aktywa trwałe

Nieruchomości i wyposażenie

<i>w tys. zł</i>	Grunt i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2007	746 092	694	63 347	665 981	21 486	1 497 600
<i>Zwiększenia:</i>						
Zakupy	1 556	237	456	27 399	46 431	76 079
Inne zwiększenia	-	-	-	7 135	-	7 135
<i>Zmniejszenia:</i>						
Zbycia	(179)	-	(14 212)	(3 859)	-	(18 250)
Zaklasyfikowanie do nieruchomości stanowiących inwestycje	(12 404)	-	-	(60)	(18 144)	(30 608)
Inne zmniejszenia	(5 995)	(4)	(151)	(107 019)	-	(113 169)
Reklasyfikacje	13 643	-	19 344	7 952	(43 374)	(2 435)
Stan na dzień 31 grudnia 2007	742 713	927	68 784	597 529	6 399	1 416 352
Stan na dzień 1 stycznia 2008	742 713	927	68 784	597 529	6 399	1 416 352
<i>Zwiększenia:</i>						
Zakupy	661	94	10 351	5 976	10 205	27 287
Inne zwiększenia	-	-	-	1 963	-	1 963
<i>Zmniejszenia:</i>						
Zbycia	(105)	-	(8 110)	(536)	(1 602)	(10 353)
Zaklasyfikowanie do nieruchomości stanowiących inwestycje	(164)	-	-	-	-	(164)
Inne zmniejszenia	(36)	-	(97)	(16 729)	-	(16 862)
Reklasyfikacje	4 253	-	3 147	1 172	(9 267)	(695)
Stan na dzień 30 czerwca 2008	747 322	1 021	74 075	589 375	5 735	1 417 528

w tys. zł

	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	W budowie	Razem
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2007	252 258	591	27 515	588 376	-	868 740
<i>Zwiększenia:</i>						
Koszty umorzenia za okres	31 904	192	12 949	42 902	-	87 947
Inne zwiększenia	-	-	-	3 553	-	3 553
<i>Zmniejszenia:</i>						
Zbycia	(179)	-	(11 572)	(3 837)	-	(15 588)
Zaklasyfikowanie do nieruchomości stanowiących inwestycje	(4 005)	-	-	(11)	-	(4 016)
Inne zmniejszenia	(5 404)	(3)	(60)	(106 586)	-	(112 053)
Stan na dzień 31 grudnia 2007	274 574	780	28 832	524 397	-	828 583
Stan na dzień 1 stycznia 2008	274 574	780	28 832	524 397	-	828 583
<i>Zwiększenia:</i>						
Koszty umorzenia za okres	15 244	145	5 365	19 760	-	40 514
Inne zwiększenia	-	-	-	910	-	910
<i>Zmniejszenia:</i>						
Zbycia	(58)	-	(7 722)	(385)	-	(8 165)
Inne zmniejszenia	-	-	(334)	(16 449)	-	(16 783)
Stan na dzień 30 czerwca 2008	289 760	925	26 141	528 233	-	845 059
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2007	493 834	103	35 832	77 605	21 486	628 860
Na dzień 31 grudnia 2007	468 139	147	39 952	73 132	6 399	587 769
Na dzień 1 stycznia 2008	468 139	147	39 952	73 132	6 399	587 769
Na dzień 30 czerwca 2008	457 562	96	47 934	61 142	5 735	572 469

Nieruchomości stanowiące inwestycje

w tys. zł

	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 31.12. 2007
Stan na dzień 1 stycznia	25 028	9 386
<i>Zwiększenia:</i>		
Przekwalifikowanie z nieruchomości bankowych	164	26 592
<i>Zmniejszenia:</i>		
Zbycia	-	(920)
Zaklasyfikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-	(8 466)
Aktualizacja wyceny	-	(1 564)
Stan na koniec okresu	25 192	25 028

25. Wartości niematerialne

w tys. zł

	Wartość firmy	Koncesje, patenty, licencje i podobne wartości	Oprogramowanie komputerowe	Inne wartości niematerialne	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto						
Stan na dzień 1 stycznia 2007	1 245 976	1 651	226 607	19 088	43	1 493 365
<i>Zwiększenia:</i>						
Zakupy	-	-	8 730	-	10 545	19 275
<i>Zmniejszenia:</i>						
Reklasyfikacje	-	-	5 468	-	(5 530)	(62)
Stan na dzień 31 grudnia 2007	1 245 976	1 651	240 805	19 088	5 058	1 512 578
Stan na dzień 1 stycznia 2008	1 245 976	1 651	240 805	19 088	5 058	1 512 578
<i>Zwiększenia:</i>						
Zakupy	-	-	4 850	-	3 323	8 173
Reklasyfikacje	-	-	6 894	-	(6 894)	-
Stan na dzień 30 czerwca 2008	1 245 976	1 651	252 549	19 088	1 487	1 520 751
Amortyzacja (Umorzenie)						
Stan na dzień 1 stycznia 2007	-	1 639	193 741	12 232	-	207 612
<i>Zwiększenia:</i>						
Koszty umorzenia za okres	-	-	18 126	2 762	-	20 888
Stan na dzień 31 grudnia 2007	-	1 639	211 867	14 994	-	228 500
Stan na dzień 1 stycznia 2008	-	1 639	211 867	14 994	-	228 500
<i>Zwiększenia:</i>						
Koszty umorzenia za okres	-	-	8 437	880	-	9 317
Stan na dzień 30 czerwca 2008	-	1 639	220 304	15 874	-	237 817
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2007	1 245 976	12	32 866	6 856	43	1 285 753
Na dzień 31 grudnia 2007	1 245 976	12	28 938	4 094	5 058	1 284 078
Na dzień 1 stycznia 2008	1 245 976	12	28 938	4 094	5 058	1 284 078
Na dzień 30 czerwca 2008	1 245 976	12	32 245	3 214	1 487	1 282 934

Na dzień 30 czerwca 2008 roku wartość firmy obejmuje kwotę 1 243 645 tys. zł powstałą w wyniku połączenia Banku Handlowego w Warszawie SA z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku, oraz kwotę 2 331 tys. zł powstałą w wyniku nabycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa bankowego ABN Amro Bank (Polska) S.A., które nastąpiło z dniem 1 marca 2005 roku.

26. Test utraty wartości dla wartości firmy

Zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów”, Grupa przeprowadza roczne testy na utratę wartości dla wartości firmy. Testy przeprowadzane są według stanu na 31 grudnia każdego roku obrotowego. Szczegółowe informacje dotyczące testu, w tym przyporządkowania wartości firmy do ośrodków wypracowujących środki pieniężne oraz podstawy wyceny wartości odzyskiwalnej tych ośrodków, przedstawione zostały w nocie nr 26 „Test utraty wartości dla wartości firmy” do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 31 grudnia 2007 roku.

27. Aktywa i zobowiązania z tytułu podatku dochodowego

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Aktywa z tytułu podatku dochodowego*		
Bieżące	51 322	770
Odroczone	309 978	373 698
	361 300	374 468
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego*		
Bieżące	241	101 889

*Rezerwa i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w bilansie łącznie.

Dodatnie i ujemne różnice przejściowe przyjęte do wyliczenia aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Odsetki naliczone i inne koszty	7 926	15 341
Rezerwy na kredyty	100 806	92 755
Niezrealizowana premia	15 301	12 389
Niezrealizowane koszty wyceny instrumentów finansowych	392 979	533 044
Ujemna wycena papierów wartościowych	1 063	4 215
Przychody pobrane z góry	17 736	17 707
Wycena udziałów	6 335	5 986
Prowizje	6 048	5 333
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	65 778	42 797
Niezrealizowane koszty dotyczące niesymetrycznych transakcji	64 822	156 767
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	61 044	61 838
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	14 523	10 777
Pozostałe	24 907	19 988
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	779 268	978 937

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego związana jest z następującymi pozycjami:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Odsetki naliczone (przychód)	67 221	71 652
Niezrealizowana premia od opcji	363	475
Niezrealizowane przychody z tytułu wyceny instrumentów finansowych	344 287	482 766
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	927	319
Przychody do otrzymania	8 821	8 406
Dodatnia wycena papierów wartościowych	444	3 719
Ulga inwestycyjna	21 393	21 706
Wycena udziałów	1 496	1 215
Pozostałe	24 338	14 981
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	469 290	605 239

Zmiany różnic przejściowych w ciągu okresu

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2007
Odsetki naliczone i inne koszty	17 240	(1 899)	-	15 341
Rezerwy na kredyty	107 515	(14 760)	-	92 755
Rezerwy na pożyczki podporządkowane	547	(547)	-	-
Niezrealizowana premia	7 346	5 043	-	12 389
Niezrealizowane koszty wyceny instrumentów finansowych	637 714	(104 670)	-	533 044

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2007
Ujemna wycena papierów wartościowych	683	3 532	-	4 215
Przychody pobrane z góry	27 055	(9 348)	-	17 707
Wycena udziałów	68	5 918	-	5 986
Prowizje	5 666	(333)	-	5 333
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	19 118	-	23 679	42 797
Niezrealizowane koszty dotyczące niesymetrycznych transakcji	74 258	82 509	-	156 767
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	53 707	8 131	-	61 838
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	-	10 777	-	10 777
Pozostałe	21 924	(1 936)	-	19 988
	972 841	(17 583)	23 679	978 937

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2007	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Saldo na 31 grudnia 2007
Odsetki naliczone (przychód)	63 810	7 842	71 652
Niezrealizowana premia od opcji	133	342	475
Niezrealizowane przychody z tytułu wyceny instrumentów finansowych	618 827	(136 061)	482 766
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	910	(591)	319
Przychody do otrzymania	6 124	2 282	8 406
Dodatnia wycena papierów wartościowych	428	3 291	3 719
Ulga inwestycyjna	22 377	(671)	21 706
Wycena udziałów	667	548	1 215
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	303	(303)	-
Pozostałe	10 218	4 763	14 981
	723 797	(118 558)	605 239

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2008	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 30 czerwca 2008
Odsetki naliczone i inne koszty	15 341	(7 415)	-	7 926
Rezerwy na kredyty	92 755	8 051	-	100 806
Niezrealizowana premia	12 389	2 912	-	15 301
Niezrealizowane koszty wyceny instrumentów finansowych	533 044	(140 065)	-	392 979
Ujemna wycena papierów wartościowych	4 215	(3 152)	-	1 063
Przychody pobrane z góry	17 707	29	-	17 736
Wycena udziałów	5 986	349	-	6 335
Prowizje	5 333	715	-	6 048
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	42 797	-	22 981	65 778
Niezrealizowane koszty dotyczące niesymetrycznych transakcji	156 767	(91 945)	-	64 822
Koszty świadczeń pracowniczych i inne koszty do zapłacenia	61 838	(794)	-	61 044
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością portfela leasingowego	10 777	3 746	-	14 523
Pozostałe	19 988	4 919	-	24 907
	978 937	(222 650)	22 981	779 268

<i>w tys. zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2008	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Saldo na 30 czerwca 2008
Odsetki naliczone (przychód)	71 652	(4 431)	67 221
Niezrealizowana premia od opcji	475	(112)	363
Niezrealizowane przychody z tytułu wyceny instrumentów finansowych	482 766	(138 479)	344 287
Niezrealizowane dyskonto od papierów wartościowych	319	608	927
Przychody do otrzymania	8 406	415	8 821
Dodatnia wycena papierów wartościowych	3 719	(3 275)	444
Ulga inwestycyjna	21 706	(313)	21 393
Wycena udziałów	1 215	281	1 496
Pozostałe	14 981	9 357	24 338
	605 239	(135 949)	469 290

28. Inne aktywa

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Rozrachunki międzybankowe	1 981	23 321
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	315 099	185 379
Przychody do otrzymania	64 131	60 417
Pożyczki dla pracowników z Funduszu Świadczeń Socjalnych	27 355	29 878
Dłużnicy różni	120 230	98 376
Rozliczenia międzyokresowe	22 765	16 078
Pozostałe aktywa	28	28
	551 589	413 477

29. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Nieruchomości własne	12 645	12 645
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	12 645	12 645

Zmiana stanu aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży przedstawia się następująco:

<i>w tys. zł</i>	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 31.12. 2007
Stan na dzień 1 stycznia	12 645	12 539
<i>Zwiększenia:</i>		
Przekwalifikowanie z nieruchomości stanowiących inwestycje	-	8 466
<i>Zmniejszenia:</i>		
Zbycie ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych	-	(8 360)
Stan na koniec okresu	12 645	12 645

Na dzień 30 czerwca 2008 roku aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży obejmują dwie nieruchomości własne Grupy, które spełniając kryteria określone MSSF 5 zostały przekwalifikowane do tej grupy aktywów z rzeczowego majątku trwałego.

30. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu**Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (wg struktury rodzajowej)**

w tys. zł

30.06.2008

31.12.2007

Depozyty sektora finansowego

Środki na rachunkach bieżących, w tym	2 597 787	2 434 363
środki na rachunkach bieżących banków	1 668 092	2 190 764
Depozyty, w tym	2 947 112	4 609 805
depozyty terminowe banków	477 270	1 705 572
Odsetki naliczone	2 340	40 874
	5 547 239	7 085 042

Depozyty sektora niefinansowego

Środki na rachunkach bieżących, w tym:	8 660 897	8 050 347
klientów korporacyjnych	3 722 213	3 939 403
klientów indywidualnych	4 232 420	3 498 981
jednostek budżetowych	444 418	224 502
Depozyty, w tym	11 863 237	11 748 246
klientów korporacyjnych	8 402 602	9 213 611
klientów indywidualnych	1 698 097	1 695 854
jednostek budżetowych	1 193 686	332 744
Odsetki naliczone	15 080	12 776
	20 539 214	19 811 369

Depozyty**26 086 453****26 896 411****Pozostałe zobowiązania**

Kredyty i pożyczki otrzymane	978 788	795 544
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	87 330	69 155
Inne zobowiązania, w tym:	225 711	234 808
zabezpieczenia pieniężne	127 232	140 592
Odsetki naliczone	3 937	4 085
	1 295 766	1 103 592

27 382 219**28 000 003****Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu (wg zapadalności)**

w tys. zł

30.06.2008

31.12.2007

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu wobec:**Sektora finansowego****- od banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych**

do 1 miesiąca	2 178 278	2 890 891
od 1 do 3 miesięcy	17 293	837 875
od 3 miesięcy do 12 miesięcy	674 657	229 100
od 1 do 5 lat	331 643	612 384
powyżej 5 lat	-	-
odsetki naliczone	4 156	41 710
	3 206 027	4 611 960

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
- od pozostałych instytucji finansowych		
do 1 miesiąca	3 358 889	3 269 469
od 1 do 3 miesięcy	25 145	7 063
od 3 miesięcy do 12 miesięcy	2 362	5 050
od 1 do 5 lat	4 743	5 915
powyżej 5 lat	29	29
odsetki naliczone	1 169	1 228
	3 392 337	3 288 754
	6 598 364	7 900 714
Sektora niefinansowego		
do 1 miesiąca	19 665 395	19 120 245
od 1 do 3 miesięcy	624 705	591 858
od 3 do 12 miesięcy	459 213	294 842
od 1 do 5 lat	18 349	77 378
powyżej 5 lat	161	169
odsetki naliczone	16 032	14 797
	20 783 855	20 099 289
	27 382 219	28 000 003

31. Rezerwy

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Na sprawy sporne	16 707	23 974
Na restrukturyzację	24 497	-
Na zobowiązania pozabilansowe	8 812	13 574
	50 016	37 548

Zmiana stanu rezerw przedstawia się następująco:

w tys. zł	01.01. – 30.06. 2008	01.01. – 31.12. 2007
Stan na dzień 1 stycznia	37 548	44 378
Z czego dotyczy:		
Rezerw na sprawy sporne	23 974	20 120
Rezerw na zobowiązania pozabilansowe	13 574	24 258
Zwiększenia:		
Utworzenie odpisów na rezerwy w okresie, z tego	56 668	74 306
na sprawy sporne	4 561	14 500
na restrukturyzację	30 000	-
na zobowiązania pozabilansowe	22 107	59 806
Zmniejszenia:		
Wykorzystanie rezerw	(5 906)	-
na sprawy sporne	(403)	-
na restrukturyzację	(5 503)	-
Rozwiązanie rezerw w okresie, z tego:	(38 294)	(81 136)
na sprawy sporne	(11 425)	(10 646)
na zobowiązania pozabilansowe	(26 869)	(70 490)
Stan na koniec okresu	50 016	37 548

32. Inne zobowiązania

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Fundusz Świadczeń Socjalnych	71 100	65 409
Rozrachunki międzybankowe	307 025	60 531
Rozrachunki międzyoddziałowe	18 305	4 344
Rozliczenia z tytułu działalności maklerskiej	300 327	187 603
Rozliczenia z Urzędem Skarbowym i ZUS	10 182	8 342
Dywidendy do wypłacenia	620 983	-
Wierzyciele różni	90 788	82 252
Rozliczenia międzyokresowe kosztów:	292 665	340 063
<i>koszty do zapłacenia z tytułu zobowiązań wobec pracowników</i>	<i>69 314</i>	<i>134 926</i>
<i>rezerwa na odpisy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę</i>	<i>63 176</i>	<i>63 176</i>
<i>inne</i>	<i>160 175</i>	<i>141 961</i>
Przychody przyszłych okresów	35 090	43 770
	1 746 465	792 314

33. Kapitały***Kapitał zakładowy***

Seria / emisja	Rodzaj Akcji	Rodzaj uprzywilejowania akcji	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji dywidendy	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	akcje zwykłe	-	65 000 000	260 000	w całości opłacony	27.03.97r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 120 000	4 480	w całości opłacony	27.10.98r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	1 557 500	6 230	w całości opłacony	25.06.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	2 240 000	8 960	w całości opłacony	16.11.99r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	17 648 500	70 594	w całości opłacony	24.05.02r.	01.01.97r.
B	na okaziciela	akcje zwykłe	-	5 434 000	21 736	w całości opłacony	16.06.03r.	01.01.97r.
C	na okaziciela	akcje zwykłe	-	37 659 600	150 638	przeniesienie majątku CPSA na Bank	28.02.01r.	01.01.00r.
				130 659 600	522 638			

Wartość nominalna jednej akcji = 4,00 zł

Na dzień 30 czerwca 2008 roku kapitał zakładowy Banku wynosił 522 638 400 zł i podzielony był na 130 659 600 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 4 zł każda i w okresie od 31 grudnia 2006 roku nie uległ zmianie.

Bank nie emitował akcji uprzywilejowanych.

Lista akcjonariuszy

Poniższa tabela przedstawia akcjonariuszy posiadających na dzień 30 czerwca 2008 roku co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu lub co najmniej 5% kapitału zakładowego Banku:

	Wartość akcji (w tys. zł)	Liczba akcji	Akcje %	Liczba głosów na WZ	Głosy w WZ %
Citibank Overseas Investment Corporation, USA	391 979	97 994 700	75,0	97 994 700	75,0
Pozostali akcjonariusze	130 659	32 664 900	25,0	32 664 900	25,0
	522 638	130 659 600	100,0	130 659 600	100,0

W ciągu I półrocza 2008 roku oraz w 2007 roku struktura własności znacznych pakietów akcji Banku nie uległa zmianie.

Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku, jednakże część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być wykorzystana jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kwota kapitału zapasowego obejmuje kwotę 2 485 534 tys. zł stanowiącą nadwyżkę wartości godziwej wyemitowanych akcji ponad ich wartość nominalną w związku z połączeniem Banku z Citibank (Poland) S.A., które nastąpiło z dniem 28 lutego 2001 roku.

Kapitał z aktualizacji wyceny

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Różnice z wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	(280 422)	(182 450)

Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji. Na dzień wyłączenia z bilansu całości lub części składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, skumulowane zyski lub straty ujęte uprzednio w kapitale z aktualizacji wyceny ujmują się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe kapitały rezerwowe

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Kapitał rezerwowy	1 233 821	1 066 053
Fundusz ogólnego ryzyka	390 000	390 000
Kapitał z przewalutowania	(4 247)	(1 698)
	1 619 574	1 454 355

Kapitał rezerwowy

Kapitał rezerwowy tworzy się z corocznych odpisów dokonywanych z zysku lub z innych źródeł, niezależnie od kapitału zapasowego.

Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych lub na inne cele, w tym na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. O wykorzystaniu kapitału rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Banku.

Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka tworzony jest z zysku z przeznaczeniem na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej.

Dywidendy

Dywidendy zadeklarowane

Zgodnie z Uchwałą nr 10 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z dnia 19 czerwca 2008 roku dokonano podziału zysku za 2007 rok oraz podjęto postanowienie o wypłacie dywidendy, określeniu dnia dywidendy i określeniu terminu wypłaty dywidendy. Z zysku netto za 2007 rok na wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy przeznaczono kwotę 620 633 100, 00 zł (w 2007 roku z zysku netto za 2006 rok: 535 704 360,00 zł), co oznacza, że kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wynosi 4,75 zł (w 2006 roku: 4,10 zł).

Dniem ustalenia prawa do dywidendy określono dzień 4 lipca 2008 roku oraz termin wypłaty dywidendy na dzień 29 sierpnia 2008 roku.

34. Transakcje repo oraz reverse repo

Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek.

Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Instrumenty przeznaczone do obrotu dłużne papiery wartościowe	87 214	87 344	do miesiąca	87 381
*z uwzględnieniem odsetek				

Na dzień 31 grudnia 2007 roku następujące aktywa były sprzedane w ramach transakcji repo:

w tys. zł	Wartość godziwa aktywów	Wartość bilansowa odpowiadających zobowiązań*	Termin odkupu	Wartość odkupu
Instrumenty przeznaczone do obrotu dłużne papiery wartościowe	69 304	69 173	do tygodnia	69 275
*z uwzględnieniem odsetek				

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów pozostają po stronie Grupy.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku aktywa sprzedane w ramach transakcji repo, nie mogą być przedmiotem dalszego obrotu.

W I półroczu 2008 roku łączne koszty odsetek z transakcji repo wyniosły 1 388 tys. zł (w I półroczu 2007 roku: 1 489 tys. zł).

Grupa nabywa także instrumenty finansowe z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości (transakcje reverse repo). Sprzedawca zobowiązuje się do odsprzedaży tych samych lub podobnych instrumentów w uzgodnionym przyszłym terminie. Transakcje reverse repo służą jako narzędzie pozyskiwania funduszy dla klientów.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Kredyty, pożyczki i inne należności:				
od sektora finansowego	143 171	142 981	do tygodnia	143 185
*z uwzględnieniem odsetek				

Na dzień 31 grudnia 2007 roku aktywa nabyte z przyrzeczeniem ich odsprzedaży były następujące:

w tys. zł	Wartość bilansowa należności*	Wartość godziwa aktywów będących zabezpieczeniem	Termin odsprzedaży	Wartość odsprzedaży
Kredyty, pożyczki i inne należności:				
od sektora finansowego	57 097	57 067	do tygodnia	57 141

*z uwzględnieniem odsetek

Na dzień 30 czerwca 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku Grupa miała możliwość zastawu lub zbycia papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji reverse repo.

W I półroczu 2008 roku łączne przychody z tytułu odsetek z transakcji reverse repo wyniosły 3 tys. zł (w I półroczu 2007 roku: 44 tys. zł).

35. Wartość godziwa

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony lub zobowiązanie wykonane, w transakcji zawartej pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwierciedlona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

Poniżej znajduje się podsumowanie wartości bilansowych (w podziale na kategorie) i godziwych dla każdej grupy aktywów i zobowiązań finansowych.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	17	-	-	-	2 443 861	2 443 861	2 443 861
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	4 312 394	-	-	-	4 312 394	4 312 394
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	19	-	-	6 753 584	-	6 753 584	6 753 584
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	20	-	-	56 536	-	56 536	56 536
Pozostałe inwestycje kapitałowe	21	-	-	20 609	-	20 609	20 609
Kredyty, pożyczki i inne należności	22	-	21 842 497	-	-	21 842 497	21 801 193
		4 312 394	21 842 497	6 830 729	2 443 861	35 429 481	35 388 177
Pasywa							
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	18	3 825 553	-	-	-	3 825 553	3 825 553
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	30	-	-	-	27 382 219	27 382 219	27 391 524
		3 825 553	-	-	27 382 219	31 207 772	31 217 077

Na dzień 31 grudnia 2007 roku

w tys. zł	Nota	Przeznaczone do obrotu	Kredyty, pożyczki i inne należności	Dostępne do sprzedaży	Pozostałe aktywa/zobowiązania finansowe	Łączna wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa							
Kasa, operacje z Bankiem Centralnym	17	-	-	-	3 321 503	3 321 503	3 321 503
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18	5 135 708	-	-	-	5 135 708	5 135 708
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	19	-	-	6 467 638	-	6 467 638	6 467 638
Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności	20	-	-	58 388	-	58 388	58 388
Pozostałe inwestycje kapitałowe	21	-	-	21 909	-	21 909	21 909
Kredyty, pożyczki i inne należności	22	-	21 205 373	-	-	21 205 373	21 168 353
		5 135 708	21 205 373	6 547 935	3 321 503	36 210 519	36 173 499
Pasywa							
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	18	4 373 146	-	-	-	4 373 146	4 373 146
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	30	-	-	-	28 000 003	28 000 003	28 009 758
		4 373 146	-	-	28 000 003	32 373 149	32 382 904

Określenie wartości godziwej

W przypadku krótkoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych zakłada się, że wartość bilansowa tych instrumentów jest w przybliżeniu równa ich wartości godziwej. W przypadku instrumentów innych niż krótkoterminowe zastosowano następujące metody i założenia.

Inwestycje kapitałowe

Inwestycje kapitałowe wyceniane metodą praw własności: W przypadku aktywów finansowych stanowiących udziały w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją jako wartość godziwą zaprezentowano procent aktywów netto podmiotu przypadający na udziały Grupy w danym podmiocie. Zdaniem Zarządu jednostki dominującej jest to najlepsze możliwe do ustalenia przybliżenie wartości godziwej dla tych instrumentów.

Pozostałe inwestycje kapitałowe: W udziałach mniejszościowych notowanych zastosowano wycenę rynkową. W przypadku nienotowanych udziałów mniejszościowych, Grupa nie była w stanie oszacować wiarygodnie wartości godziwej, dlatego w pozycji wartość godziwa zaprezentowano cenę nabycia skorygowaną o odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości.

Według założeń strategicznych Grupy zakłada się stopniową redukcję przedstawionych zaangażowań kapitałowych, za wyjątkiem wybranych zaangażowań strategicznych w tzw. spółkach infrastrukturalnych prowadzących działalność na rzecz sektora finansowego. Poszczególne podmioty będą sprzedawane w najbardziej dogodnym momencie wynikającym z uwarunkowań rynkowych.

W I półroczu 2008 roku Grupa nie dokonała zbycia inwestycji kapitałowych, których wartości godziwej nie można było uprzednio wiarygodnie wycenić. W 2007 roku spośród inwestycji kapitałowych, których wycena wartości godziwej nie była możliwa, Grupa dokonała zbycia udziałów mniejszościowych w jednostce Fabryka Maszyn i Urządzeń FAMAK S.A. („FAMAK”). Wartość bilansowa zbywanych udziałów w FAMAK była zerowa, zaś zysk na sprzedaży wyniósł 71 tys. zł

Kredyty, pożyczki i inne należności

W kolumnie „wartość bilansowa” zaprezentowano wartość kredytów według zamortyzowanego kosztu pomniejszoną o odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość godziwa kredytów i pożyczek zostaje wyliczona jako zdyskontowana wartość oczekiwanych przyszłych płatności kapitału i uwzględnia zmiany rynkowych stóp procentowych na dzień bilansowy. Zakłada się, że spłaty kredytów i pożyczek następować będą w terminach uzgodnionych w umowach. W przypadku kredytów, dla których terminy spłat nie są określone (np. kredyty w rachunku bieżącym), jako wartość godziwą zaprezentowano kwotę konieczną do zapłaty, gdyby należność stała się wymagalna w dniu bilansowym. Oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne związane z jednorodnymi kategoriami kredytów i pożyczek, w szczególności kredyty dla klientów indywidualnych, zostały oszacowane na podstawie portfela kredytowego i zdyskontowane za pomocą bieżących stóp procentowych.

Wartością godziwą lokat overnight jest ich wartość bilansowa. Wartość godziwa lokat oprocentowanych według stałej stopy procentowej jest szacowana w oparciu o zdyskontowane przepływy przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych rynku pieniężnego dla należności o podobnym ryzyku kredytowym, pozostającym terminie do wykupu oraz walucie.

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

W przypadku depozytów wypłacanych na żądanie i depozytów bez ustalonej daty wymagalności, za wartość godziwą przyjmowana jest kwota, która byłaby wypłacona na żądanie na dzień bilansowy. Wartość godziwą depozytów o ustalonym terminie zapadalności oszacowano na podstawie przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi. Znaczenie długoterminowej współpracy z depozytariuszami nie jest brane pod uwagę w procesie szacowania wartości godziwej tych instrumentów.

W okresie I półrocza 2008 roku i w 2007 roku Grupa nie dokonała przekwalifikowania aktywów finansowych z lub do poszczególnych kategorii (wyceniane według wartości godziwej, według kosztu lub zamortyzowanego kosztu).

36. Zobowiązania warunkowe*Informacja o toczących się postępowaniach sądowych*

Na dzień 30 czerwca 2008 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące wierzytelności Grupy, którego wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.

Łączna wartość wszystkich toczących się postępowań sądowych z udziałem Banku i jednostek zależnych od Banku dotyczących wierzytelności przekroczyła 10% kapitałów własnych Grupy i wyniosła 1 006 149 tys. zł.

Znaczące postępowania sądowe prowadzone w zakresie wierzytelności kredytowych:

Strony postępowania	Wartość przedmiotu sporu (tys. zł)	Data wszczęcia postępowania	Opis przedmiotu sprawy
Wierzyciel: Bank Handlowy w Warszawie S.A.	158 534	8 sierpnia 1996 roku – postanowienie o ogłoszeniu upadłości	Postępowanie w toku. Bank zgłosił wierzytelność do masy w dniu 14 października 1996 roku. Bank zrealizował wszystkie zabezpieczenia. Bank prawdopodobnie nie odzyska z masy środków na pokrycie swojej wierzytelności. Syndyk przewidywał zakończenie postępowania upadłościowego do końca 2006 roku. Bank nadal oczekuje na postanowienie o ukończeniu postępowania upadłościowego.

Strony postępowania	Wartość przedmiotu sporu (tys. zł)	Data wszczęcia postępowania	Opis przedmiotu sprawy
Wierzyciel: Bank Handlowy w Warszawie S.A.	44 732	W dniu 22 czerwca 2001 roku Sąd ogłosił upadłość dłużnika	Bank zgłosił swoje wierzytelności w postępowaniu. Sprawa w toku.

Na wierzytelności będące przedmiotem postępowań sądowych Grupa, zgodnie z obowiązującymi przepisami, dokonuje odpowiednich odpisów z tytułu utraty wartości.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku nie toczyło się przed sądem, organem administracji publicznej lub organem właściwym dla postępowania arbitrażowego postępowanie dotyczące zobowiązań Grupy, którego wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.

Łączna wartość zobowiązań Banku i spółek zależnych z tytułu postępowań sądowych nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Grupy.

W przypadku postępowań sądowych wiążących się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia zobowiązania przez Grupę utworzone są odpowiednie rezerwy.

Zobowiązania pozabilansowe warunkowe

Wartości udzielonych i otrzymanych zobowiązań warunkowych według poszczególnych kategorii pozabilansowych prezentowały się następująco:

w tys. zł **30.06.2008** **31.12.2007**

Zobowiązania warunkowe udzielone

Akredytywy	201 449	159 804
Gwarancje udzielone	2 015 399	2 158 948
Linie kredytowe udzielone	10 502 048	10 874 042
Lokaty do wydania	46 959	-
Gwarancje emisji papierów wartościowych udzielone innym emitentom	49 500	172 000
	12 815 355	13 364 794

w tys. zł **30.06.2008** **31.12.2007**

Akredytywy według kategorii

Akredytywy importowe wystawione	183 208	146 673
Akredytywy eksportowe potwierdzone	18 241	13 131
	201 449	159 804

Na dzień 30 czerwca 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku Grupa nie posiadała zobowiązań warunkowych udzielonych na rzecz jednostek podporządkowanych.

Na zobowiązania pozabilansowe utworzone są rezerwy. Na dzień 30 czerwca 2008 roku kwota utworzonych rezerw na zobowiązania pozabilansowe wynosiła 8 812 tys. zł (31 grudnia 2007 roku: 13 574 tys. zł).

Gwarancje udzielone obejmują gwarancje spłaty kredytu za zleceniodawcę, inne gwarancje zapłaty, gwarancje zwrotu zaliczki, gwarancje należytego wykonania kontraktu, gwarancje przetargowe oraz poręczenia wekslowe.

w tys. zł **30.06.2008** **31.12.2007**

Zobowiązania warunkowe otrzymane

Finansowe	-	50 000
Gwarancyjne	2 892 841	2 573 703
	2 892 841	2 623 703

37. Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Aktywa stanowią zabezpieczenie następujących zobowiązań:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
------------------	-------------------	-------------------

Zobowiązania

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	87 344	69 173
---	--------	--------

Wartości bilansowe aktywów stanowiących zabezpieczenie są przedstawione poniżej:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
------------------	-------------------	-------------------

Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	87 214	69 304
---	--------	--------

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	67 674	66 252
--	--------	--------

Kredyty, pożyczki i inne należności od sektora finansowego	53 094	30 743
--	--------	--------

Inne aktywa		
rozliczenia z tytułu operacji instrumentami pochodnymi	2 543	-

210 525	166 299
----------------	----------------

Według stanu na dzień 30 czerwca 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku przedstawione w tabeli dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży stanowią zabezpieczenie na pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Informacje o aktywach stanowiących zabezpieczenie zobowiązań Grupy z tytułu transakcji repo znajdują się w nocie 34. Pozostałe aktywa wykazane powyżej stanowią zabezpieczenie rozliczenia innych transakcji, w tym instrumentami pochodnymi. Warunki i zasady dokonanych transakcji nie odbiegają od tych powszechnie przyjętych i obowiązujących dla tego typu umów.

38. Działalność powiernicza

Bank jest liderem na rynku banków powierniczych w Polsce. Oferuje zarówno usługi powiernicze związane z prowadzeniem rachunków papierów wartościowych dla zagranicznych inwestorów instytucjonalnych, jak i usługi depozytariusza przeznaczone dla krajowych podmiotów finansowych, szczególnie funduszy emerytalnych, inwestycyjnych i kapitałowych funduszy ubezpieczeniowych. Według stanu na dzień 30 czerwca 2008 roku Bank prowadził 12 354 rachunki papierów wartościowych (31 grudnia 2007 rok: 11 690 rachunków).

39. Leasing operacyjny**Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingobiorcą**

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
------------------	-------------------	-------------------

Poniżej 1 roku	40 898	43 737
----------------	--------	--------

Od 1 do 5 lat	82 474	102 747
---------------	--------	---------

Powyżej 5 lat	6 496	35 815
---------------	-------	--------

129 868	182 299
----------------	----------------

Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	1 814	1 516
--	--------------	--------------

Grupa leasinguje powierzchnie biurową, zgodnie z umowami leasingu operacyjnego. Najbardziej znaczące umowy leasingowanych powierzchni biurowych dotyczą obiektów w Warszawie, ul. Wolska 171/175 i ul. Chałubińskiego 8. Standardowo umowy zawierane są na okres 5 lat z możliwością przedłużenia na kolejne 3 lata, przy czym część umów zawartych jest na czas nieokreślony. Płatności leasingowe są indeksowane w trybie rocznym. W I półroczu 2008 roku łączna kwota opłat z tego tytułu wyniosła 20 279 tys. zł (w I półroczu 2007 roku: 20 580 tys. zł). Opłaty te ujęte są w rachunku zysków i strat w pozycji „Koszty działania”.

Umowy leasingu, w których Grupa jest leasingodawcą

Płatności leasingowe z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego według terminów zapadalności przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Poniżej 1 roku	2 517	4 024
Od 1 do 5 lat	4 013	7 348
Powyżej 5 lat	1 426	1 419
	7 956	12 791
Łączna opłata roczna dla umów zawartych na czas nieokreślony	2 016	2 717

Część powierzchni biurowych oraz samochody Grupa oddaje w leasing.

Większość umów leasingowanych powierzchni biurowych zawartych jest na czas nieokreślony. Pozostałe umowy zawarte są na okres od 2 do 10 lat. Płatności leasingowe są indeksowane w trybie rocznym. W I półroczu 2008 roku łączna kwota otrzymanych opłat z tego tytułu wyniosła 3 406 tys. zł (w I półroczu 2007 roku: 2 945 tys. zł).

Grupa leasinguje samochody, zgodnie z umowami zawartymi z jednostkami powiązanymi. Umowy zawarte są na okres 2 lat. Płatności leasingowe ustalone są według stałej stopy odsetkowej przez cały okres leasingu. W I półroczu 2008 roku łączna kwota opłat z tego tytułu wyniosła 94 tys. zł (w I półroczu 2007 roku: 41 tys. zł).

Opłaty te ujęte są w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

40. Rachunek przepływów pieniężnych

Informacja dodatkowa:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	30.06.2007
<i>Stan środków pieniężnych:</i>		
Środki pieniężne w kasie	396 238	329 777
Rachunek bieżący nostro w Banku Centralnym	2 047 623	1 743 725
Rachunki bieżące w innych bankach (nostro, przekroczenia sald na rachunkach loro)	382 967	146 403
	2 826 828	2 219 905

41. Jednostki powiązane

Transakcje z jednostkami powiązanymi

W ramach prowadzonej działalności biznesowej, podmioty Grupy zawierają transakcje z jednostkami powiązanymi, a w szczególności z jednostkami wchodzącymi w skład Citigroup Inc., jednostkami zależnymi (patrz nota 20) oraz z osobami zarządzającymi, nadzorującymi i pracownikami.

Transakcje z jednostkami powiązanymi obejmują głównie kredyty, depozyty, gwarancje, transakcje pochodnymi instrumentami finansowym. Wszystkie transakcje z jednostkami powiązanymi zawierane są na warunkach rynkowych.

Transakcje z jednostkami Citigroup Inc.

Należności i zobowiązania bilansowe i pozabilansowe wobec jednostek Citigroup Inc. przedstawiają się następująco:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
Należności, w tym:	2 421 871	3 391 324
Lokaty	2 140 582	3 367 120
Zobowiązania, w tym:	1 307 886	1 786 620
Depozyty	463 984	1 786 506
Kredyty otrzymane	812 644	606 884
Wycena bilansowa transakcji pochodnymi instrumentami finansowymi		
Aktywa przeznaczone do obrotu	1 537 512	2 418 523
Zobowiązania przeznaczone do obrotu	2 455 997	3 052 520
Pozabilansowe zobowiązania udzielone	111 702	67 318
Pozabilansowe zobowiązania otrzymane	221 574	227 389
Przychody z tytułu odsetek i prowizji w I półroczu 2008/2007	50 060	43 262
Koszty z tytułu odsetek i prowizji w I półroczu 2008/2007	25 110	29 860

Ponadto Grupa ponosi koszty i uzyskuje przychody o charakterze operacyjnym z tytułu zawartych pomiędzy jednostkami Citigroup Inc. i Grupą umów dotyczących wzajemnie świadczonych usług. Koszty poniesione i naliczone w I półroczu 2008 roku z tytułu zawartych umów wynosiły łącznie 85 937 tys. zł (w I półroczu 2007 roku: 76 775 tys. zł) i dotyczyły w szczególności kosztów z tytułu świadczenia na rzecz Grupy usług związanych z utrzymaniem i wsparciem bankowych systemów informatycznych oraz wsparciem doradczym; przychody w kwocie 25 734 tys. zł (w I półroczu 2007 roku: 36 411 tys. zł) dotyczyły w szczególności świadczenia przez Grupę na rzecz tych jednostek usług związanych z przetwarzaniem danych.

Transakcje z jednostkami zależnymi

	30.06.2008	31.12.2007
<i>Kredyty, pożyczki i inne należności*</i>		
Rachunki bieżące	167 041	228 214
<i>Kredyty, pożyczki i inne należności</i>		
Stan na początek okresu	228 214	352 156
Stan na koniec okresu	167 041	228 214
<i>Depozyty</i>		
Rachunki bieżące, z tego:	261 170	240 030
<i>jednostek objętych konsolidacją</i>	258 621	237 604
<i>jednostek objętych wyceną metodą praw własności</i>	2 549	2 426
Depozyty terminowe, z tego:	43 645	26 931
<i>jednostek objętych konsolidacją</i>	26 171	6 098
<i>jednostek objętych wyceną metodą praw własności</i>	17 474	20 833
	304 815	266 961
<i>Depozyty</i>		
Stan na początek okresu	266 961	372 245
Stan na koniec okresu	304 815	266 961

	30.06.2008	31.12.2007
Zobowiązania warunkowe udzielone**		
Akredytywy	758	4 513
Gwarancje udzielone	867	1 340
Linie kredytowe udzielone	335 089	330 172
	336 714	336 025

Przychody z tytułu odsetek i prowizji w I półroczu 2008/2007, z tego:	10 212	8 451
od jednostek objętych konsolidacją	10 208	6 361
od jednostek objętych wyceną metodą praw własności	4	2 090
Koszty z tytułu odsetek i prowizji poniesione w I półroczu 2008/2007, z tego:	6 222	6 807
wobec jednostek objętych konsolidacją	5 963	6 480
wobec jednostek objętych wyceną metodą praw własności	259	327

*Na dzień 30 czerwca 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku kredyty, pożyczki i inne należności jednostek zależnych dotyczyły wykorzystanych kredytów w rachunku bieżącym jednostek objętych konsolidacją.

**Na dzień 30 czerwca 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku zobowiązania warunkowe udzielone jednostkom zależnym dotyczyły zobowiązań udzielonych jednostkom objętych konsolidacją.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku należności oraz zobowiązania warunkowe udzielone jednostkom zależnym nie podlegały utworzeniu odpisów na utratę ich wartości.

Transakcje z pracownikami, osobami zarządzającymi i nadzorującymi

w tys. zł	30.06.2008			31.12.2007		
	Pracownicy	Osoby zarządzające	Osoby nadzorujące	Pracownicy	Osoby zarządzające	Osoby nadzorujące
Kredyty, pożyczki i inne należności						
Kredyty udzielone	55 265	72	-	72 235	288	4
Pożyczki z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	27 355	-	-	29 878	-	-
Zaliczki	25	-	-	52	-	-
	82 645	72	-	102 165	288	4
Depozyty						
Rachunki bieżące	80 581	3 276	548	62 463	2 171	636
Depozyty terminowe	15 738	554	319	19 519	100	116
	96 319	3 830	867	81 982	2 271	752
Udzielone gwarancje i poręczenia	5	-	-	49	-	-

42. Świadczenia na rzecz pracowników

Świadczenia pracownicze dzielą się na następujące kategorie:

- świadczenia krótkoterminowe, które obejmują wynagrodzenia, składki na ubezpieczenia społeczne, płatne nieobecności i świadczenia niepieniężne (takie jak opieka medyczna, mieszkania służbowe, samochody i inne nieodpłatnie przekazywane lub subsydiowane świadczenia). Koszty świadczeń krótkoterminowych ujmowane są w rachunku zysków i strat na bieżąco w okresie, którego dotyczą. Na koniec okresu sprawozdawczego pozostała do wypłaty

przewidywaną nie zdyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń za dany okres obrotowy, Grupa ujmuje jako element biernych międzyokresowych rozliczeń kosztów.

- świadczenia po okresie zatrudnienia – w ramach tego typu świadczeń Grupa oferuje pracownikom odprawy, opisane w nocie 2, oraz przedstawiony poniżej program emerytalny.

Na przyszłe wypłaty odpraw emerytalnych tworzona jest rezerwa wykazana w pasywach bilansu w pozycji „Inne zobowiązania”. Rezerwa ta jest okresowo weryfikowana przez niezależnego aktuarium z zastosowaniem przepisów MSSF.

Program emerytalny oferowany przez Grupę stanowi program określonych składek zgodnie z MSR 19. Za pracowników uczestniczących w programie, Grupa odprowadza składki do odrębnej jednostki i z chwilą ich uiszczenia nie posiada dalszych obowiązków w zakresie dokonywania płatności. Składki ujmuje się jako koszty świadczeń pracowniczych w okresie, którego dotyczą.

Opis Pracowniczego Programu Emerytalnego

Celem utworzonego przez Grupę Pracowniczego Programu Emerytalnego („Program”), jest gromadzenie oraz pomnażanie, poprzez inwestowanie, środków finansowych pochodzących ze składek wpłacanych w ramach Programu na indywidualny rachunek uczestnika dla zapewnienia wypłaty świadczenia po osiągnięciu wieku 60 lat lub po przejściu na wcześniejszą emeryturę bądź w przypadku uzyskania przez uczestnika uprawnień do świadczeń rentowych z tytułu niezdolności do pracy.

Obecny Program, będący kontynuacją PPE Polskiego Towarzystwa Emerytalnego „Diamant”, realizowany jest od 19 marca 2004 roku w ramach umowy z Legg Mason Senior Specjalistyczny Fundusz Inwestycyjny Otwarty („LM Senior SFIO”) wpisany do rejestru funduszy inwestycyjnych przez Sąd Okręgowy w Warszawie pod numerem RFJ-8, zarządzany przez Legg Mason Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna. Agentem Transferowym dla Funduszu jest Obsługa Funduszy Inwestycyjnych Sp. z o.o.

Składka podstawowa dla uczestników Programu opłacana jest ze środków Grupy. Każdy pracownik – uczestnik Programu może również dopłacać z własnych środków składkę dodatkową. Składki wpłacane do Programu są w całości inwestowane w jednostki uczestnictwa LM Senior SFIO.

- inne długoterminowe świadczenia pracownicze – nagrody za wieloletnią pracę i inne świadczenia z tytułu długiego stażu pracy. Informację o nagrodach za wieloletnią pracę wypłacanych pracownikom przedstawia nota 2. Stanowią one program określonych świadczeń i wyceniane są przez niezależnego aktuarium zgodnie z zapisami MSR 19.
- kapitałowe świadczenia pracownicze – w formie programu opcji na akcje Citigroup lub programu tzw. „akcji odroczonej” Citigroup. Zasady wyceny oraz prezentacji tych programów w sprawozdaniu finansowym przedstawione zostały w nocie 2 w punkcie „Płatności w formie akcji” Szczegółowe informacje dotyczące zasad funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych opisane są w dalszej części niniejszej noty.

W związku z planowaną na 2008 rok restrukturyzacją zatrudnienia utworzona została rezerwa na koszty związane z redukcją zatrudnienia w wysokości 30 mln zł. Zasady tworzenia rezerwy na restrukturyzację przedstawione zostały w nocie 2 w punkcie „Rezerwa restrukturyzacyjna”.

Stan rezerw na opisane powyżej świadczenia przedstawiał się następująco:

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Rezerwa na wynagrodzenia i koszty pochodne od wynagrodzeń	57 446	119 674
Rezerwa na odprawy emerytalne i nagrody za wieloletnią pracę	63 176	63 176
Rezerwa na pracownicze świadczenia kapitałowe	11 869	15 252
Rezerwa na osobowe koszty restrukturyzacji	24 497	-
	156 988	198 102

Koszty poniesione przez Grupę w I półroczu 2008 roku z tytułu składek na pracowniczy program emerytalny wynosiły 9 229 tys. zł (w I półroczu 2007 roku: 8 151 tys. zł).

Zatrudnienie w Grupie:

<i>w etatach</i>	I półrocze 2008	2007
Średnie zatrudnienie w okresie	5 775	5 722
Stan zatrudnienia na koniec okresu	5 616	5 921

Charakter i zasady funkcjonowania programów kapitałowych świadczeń pracowniczych

W ramach programu świadczeń kapitałowych wybranym pracownikom Citigroup oferowane są w formie nagrody akcje Citigroup (tzw. program akumulacji kapitału lub CAP) lub opcje na akcje Citigroup (tzw. program opcji pracowniczych lub SOP).

W ramach programu SOP uprawnieni pracownicy otrzymują opcje na zakup akcji, które są przyznawane po cenie zamknięcia z giełdy NYSE z dnia przyznania nagrody. Pracownicy nabywają prawa do części przyznanych opcji co roku od dnia przyznania nagrody typu SOP. Opcje przyznane w latach 2005 - 2007 będą przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania opcji. Opcje mogą być zrealizowane poprzez zakup akcji w terminie między nabyciem prawa do opcji a datą wygaśnięcia opcji.

W ramach programu CAP uprawnieni pracownicy otrzymują tzw. „akcje odroczone” Citigroup. „Akcje odroczone” w ramach programu CAP przyznawane są po średniej cenie zamknięcia z giełdy NYSE z ostatnich 5 dni poprzedzających przyznanie nagrody. "Akcje odroczone" pozwalają uczestniczyć w ekwiwalencie dywidendy, nie dają jednak prawa głosu i nie mogą zostać sprzedane do dnia przekazania. "Akcje odroczone" przekształcają się w akcje zwykłe po upływie okresu określonego w regulaminie programu CAP. Pracownik traci prawo do przyznanych akcji z chwilą ustania zatrudnienia w Citigroup. Akcje przyznane w latach 2005 - 2007 będą przekazywane w częściach po 25% rocznie w ciągu czterech lat począwszy od pierwszej rocznicy przyznania akcji.

Założenia przyjęte do wyceny programów pracowniczych świadczeń kapitałowych

Wartość godziwa poszczególnych nagród oraz założenia przyjęte do wyceny, z wyłączeniem Programu Zakupu Akcji, którego kwota jest nieistotna z punktu widzenia sprawozdania, przedstawione są poniżej:

Program SOP	Data przyznania	Cena wykonania / Wartość akcji na moment przyznania	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji / akcji
1	13.02.02	42,11 lub 41,90	257	97 161
2	12.02.03	32,05	236	72 021
3	20.01.04	49,50	94	55 894
4	18.01.05	47,50	5	1 547
5	20.09.05	45,36	1	1 500
6	17.01.06	48,92	1	1 538
7	16.01.07	54,38	1	436
8	22.01.08	24,45	7	22 617

Program CAP	Data przyznania	Cena wykonania / Wartość akcji na moment przyznania	Liczba nagrodzonych pracowników	Liczba opcji / akcji
1	18.01.05	35,96 lub 47,95	171	17 913
2	15.11.05	48,24	2	2 332
3	17.01.06	36,58 lub 48,77	156	42 188
4	21.11.06	50,73	1	2 218
5	16.01.07	40,84 lub 54,46	186	73 027
6	17.07.07	52,19	1	1 917
7	20.11.07	32,00	1	4 687
8	22.01.08	19,75 lub 26,33	234	308 859
			Program SOP	Program CAP
Okres nabywania uprawnień (lata)			(1) 20% po każdym kolejnym roku (2)-(3) 33,33% po każdym kolejnym roku (4)-(8) 25% po każdym kolejnym roku	(1)-(5) i (7)-(8) 25% po każdym kolejnym roku (6) 100% po 3 latach
Oczekiwana zmienność			47,22%	47,22%
Średni oczekiwany okres trwania instrumentu (życia)			(1)-(8) - 1 rok od momentu nabycia uprawnień	W momencie nabycia uprawnień
Stopa procentowa wolna od ryzyka (dla USD)			2,81%	2,81%
Oczekiwana dywidenda w USD na 1 akcje			1,28	1,28
Prawdopodobieństwo zakończenia zatrudnienia przed terminem (roczny wskaźnik rotacji nagrodzonych pracowników)			7 %	7 %
Wartość godziwa jednego instrumentu*(w USD)			0,00 – 2,57	19,75-54,46
*różni się w zależności od daty wykonania				

Liczba oraz średnie ważone ceny wykonania opcji na akcje (program SOP) przedstawia poniższa tabela:

	30.06.2008		31.12.2007	
	Liczba	Średnia ważona cena wykonania	Liczba	Średnia ważona cena wykonania
Występujące na początek okresu	250 616	40,75	328 107	39,94
Przyznane w danym okresie	22 617	24,45	436	54,38
Wykonane w danym okresie	-	-	59 543	39,48
Umorzone / wygasłe w danym okresie	20 519	-	18 383	-
Występujące na koniec okresu	252 714	39,41	250 616	40,75
Możliwe do wykonania na koniec okresu	227 595	40,80	247 335	40,66

Dla opcji występujących na koniec danego okresu:

30.06.2008			31.12.2007		
Cena wykonania (w USD)	Liczba (w tys. szt.)	Średni ważony okres pozostały do końca trwania opcji (w latach)	Cena wykonania (w USD)	Liczba (w tys. szt.)	Średni ważony okres pozostały do końca trwania opcji (w latach)
41,90	0,81	0,03	41,90	0,81	0,53
42,11	96,35	0,03	42,11	102,72	0,53
32,05	72,02	0,00	32,05	81,26	0,00
49,5	55,89	0,05	49,5	61,05	0,55

Cena wykonania (w USD)	30.06.2008		Cena wykonania (w USD)	31.12.2007	
	Liczba (w tys. szt.)	Średni ważony okres pozostały do końca trwania opcji (w latach)		Liczba (w tys. szt.)	Średni ważony okres pozostały do końca trwania opcji (w latach)
47,5	1,55	1,06	47,5	1,31	1,06
45,36	1,5	1,22	45,36	1,5	1,06
48,92	1,54	1,56	48,92	1,54	1,56
54,38	0,44	2,06	54,38	0,44	2,56
24,45	22,62	3,06	-	-	-

Liczbę oraz średnie ważone ceny akcji (program CAP) przedstawia poniższa tabela:

	30.06.2008		31.12.2007	
	Liczba	Średnia ważona cena akcji	Liczba	Średnia ważona cena akcji
Występujące na początek okresu	226 616	42,23	217 022	40,29
Przyznane w danym okresie	308 859	21,87	114 898	43,68
Wykonane/umorzone/wygasłe w danym okresie	82 333	-	105 304	-
Występujące na koniec okresu	453 142	28,37	226 616	42,23

43. Zdarzenia po dacie bilansowej

Po dniu 30 czerwca 2008 roku nie wystąpiły zdarzenia, nieuwzględnione w tym sprawozdaniu finansowym, mogące w znaczący sposób wpłynąć na wyniki Grupy lub wymagające ujawnienia w sprawozdaniu finansowym.

44. Zarządzanie ryzykiem

Pochodne instrumenty finansowe

Grupa zawiera transakcje instrumentami pochodnymi w celach spekulacyjnych oraz w celach zarządzania ryzykiem walutowym i ryzykiem stopy procentowej. Terminy rozliczenia płatności z tytułu otwartych pozycji dotyczących operacji na instrumentach pochodnych uzależnione są w głównej mierze od charakteru instrumentu. W odniesieniu do prezentowanych poniżej transakcji oprocentowanie zmienne oparte jest na oprocentowaniu z rynku międzybankowego obowiązującego na początek okresu odsetkowego, zaś oprocentowanie stałe jest uzależnione od charakteru instrumentu i celu, dla którego instrument został zawarty.

Szczegółowe dane finansowe dotyczące instrumentów pochodnych występujących na dzień bilansowy zawiera nota 18.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku Grupa złożyła w innych instytucjach lokaty pod zabezpieczenie transakcji instrumentami pochodnymi w kwocie 2 543 tys. zł, natomiast z tytułu transakcji instrumentami pochodnymi Grupa otrzymała zabezpieczenia w kwocie 76 932 tys. zł (31 grudnia 2007 roku: 30 104 tys. zł).

Terminowe transakcje walutowe

Transakcje forward są umowami kupna lub sprzedaży walut po z góry ustalonym kursie, z datą rozliczenia inną niż dwa dni robocze od daty zawarcia transakcji. Transakcje typu swap są kombinacją dwóch transakcji typu forward, tzn. określona kwota waluty wymieniana jest według kursu bieżącego na bliższą datę waluty oraz ta sama kwota waluty jest wymieniana z powrotem według kursu forward w określonym dniu w przyszłości. Wartość nominalna transakcji walutowych oznacza kwotę waluty

zakupioną lub sprzedaną i nie przedstawia rzeczywistego rynkowego czy kredytowego ryzyka związanego z tymi transakcjami.

Terminowe transakcje walutowe zawierane są w celu zamykania otwartych dziennych pozycji walutowych oraz w celach spekulacyjnych. Transakcje typu swap walutowy wykorzystywane są głównie do zarządzania płynnością Grupy i środkami na rachunkach nostro.

Walutowe transakcje opcyjne

Przedmiotem walutowych transakcji opcyjnych jest sprzedaż lub kupno przez Grupę prawa do dokonania w określonym momencie w przyszłości wymiany jednej waluty na drugą po ustalonym kursie wymiany i w ustalonym dniu lub okresie rozliczenia, przy czym realizacja opcji może nastąpić przez dokonanie fizycznej transakcji wymiany z dostawą waluty albo poprzez rozliczenie różnicy między kursem realizacji opcji, a obowiązującym w dniu realizacji opcji rynkowym kursem referencyjnym. Wyróżnia się dwa rodzaje opcji: opcje typu call – dają jej posiadaczowi prawo do zakupu określonej umową ilości waluty zagranicznej za określoną kursem realizacji opcji ilość waluty krajowej lub innej zagranicznej oraz opcje typu put – dają jej posiadaczowi prawo do sprzedaży określonej umową ilości waluty zagranicznej za określoną kursem realizacji opcji ilość waluty krajowej lub innej zagranicznej. Nabywca opcji płaci wystawcy opcji premię za nabyte prawo do zakupu lub sprzedaży waluty.

Transakcje na stopy procentowe

W ramach transakcji na stopy procentowe Grupa zawierała transakcje typu swap na stopach procentowych (IRS) i swap procentowo – walutowy (CIRS) oraz transakcje typu forward rate agreement (FRA).

Przedmiotem transakcji IRS jest zamiana oprocentowania zobowiązania. W dniu płatności odsetek na Grupie i na konrahencie ciąży zobowiązanie do wymiany płatności odsetkowych, opartych na różnych stopach, uzgodnionych w umowie o transakcje IRS. Zaś przedmiotem transakcji CIRS, zawieranych w dwóch różnych walutach, jest zamiana zobowiązania kontrahenta wyrażonego w walucie pierwszej na zobowiązanie w walucie drugiej, w wyniku której w dniu płatności odsetkowych na Grupie i na konrahencie ciąży zobowiązanie do wymiany płatności odsetkowych uzgodnionych w umowie o transakcje CIRS. Dodatkowo strony mogą wymieniać między sobą kwoty nominalne zobowiązań. Grupa zawiera transakcje IRS oraz CIRS na rynku międzybankowym oraz z klientami.

Przedmiotem transakcji FRA jest ustalenie wysokości stopy procentowej dla należności lub zobowiązania kontrahenta, które powstały lub powstaną w określonych terminach w przyszłości. Grupa zawiera transakcje FRA na rynku międzybankowym oraz z klientami.

Opcje na stopy procentowe

Przedmiotem transakcji typu opcja na stopę procentową jest prawo do otrzymania w określonych terminach w przyszłości kwoty kompensacyjnej, która uzależniona jest od ukształtowania się stóp procentowych w przyszłości. Rozróżnia się dwa rodzaje opcji na stopę procentową: opcje typu cap – gdzie sprzedawca zgadza się płacić nabywcy różnicę pomiędzy stopą referencyjną (zwykle 3 lub 6-miesięczny LIBOR) a uzgodnioną stopą realizacji – kiedy stopa referencyjna przewyższa stopę realizacji, opcje typu floor – gdzie sprzedawca zgadza się płacić nabywcy różnicę pomiędzy stopą referencyjną, a uzgodnioną stopą realizacji – kiedy stopa realizacji przewyższa stopę referencyjną. W obu przypadkach w zamian sprzedawca otrzymuje premię płatną z góry.

Transakcje terminowe na papierach wartościowych

Grupa zawiera transakcje zakupu oraz sprzedaży dłużnych papierów wartościowych po z góry ustalonym kursie, z datą rozliczenia późniejszą niż dwa dni robocze od daty zawarcia transakcji (transakcje typu outright).

Opcje na akcje

Opcje na akcje dają nabywcy prawo do otrzymania różnicy pomiędzy ceną akcji lub wartością indeksu akcji z umowy opcji, a wartością instrumentu bazowego w dniu realizacji opcji, w zależności od rodzaju opcji call lub opcji put - odpowiednio w przypadku wzrostu lub spadku ceny instrumentu bazowego. W zamian za otrzymane prawa nabywca opcji płaci wystawcy opcji premię.

Transakcje futures

Kontrakt financial futures jest umową będącą przedmiotem obrotu na zorganizowanej giełdzie, dotyczącą zakupu lub sprzedaży standardowej ilości określonego instrumentu finansowego w uzgodnionym z góry terminie w przyszłości po uzgodnionej z góry cenie.

Kontrakty terminowe typu futures mogą bazować na instrumentach finansowych określonych rodzajów, których ceny są zależne od stóp procentowych. Kontrakty financial futures mogą również bazować na zmianach kursów walutowych niektórych podstawowych walut obcych. Grupa nie prowadzi obrotu walutowymi kontraktami terminowymi typu futures.

Instrumenty pochodne na towary

Grupa zawiera również instrumenty pochodne oparte o rynki towarowe, w szczególności ceny metali. Instrumenty te są zawierane w oparciu o ceny ustalane na Londyńskiej Giełdzie Metali (LME). Grupa zawiera z klientami kontrakty forward, kontrakty swap oraz kontrakty opcyjne. Dla przykładu transakcje wymiany (typu commodity swap), pozwalają na zaoferowanie klientowi wymaganej stałej ceny bazowej i uzyskanie średniej ceny rynkowej z miesiąca dostawy towaru. Niektóre instrumenty wykorzystywane przez Grupę tworzą zerokosztowe struktury opcyjne, np. typu collar.

Ryzyko rynkowe

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Grupie odbywa się w ramach zasad i polityk zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą i Zarząd Banku oraz procedur ustanowionych przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami Banku. W przypadku spółek Grupy Banku procesy zarządzania ryzykiem cenowym regulowane są na podstawie procedur określonych przez zarządy tych spółek, przy czym zapisy tych procedur podlegają konsultacji z Dyrektorem Departamentu Ryzyka Rynkowego Banku.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym obejmuje dwa podstawowe obszary ryzyka: ryzyko płynności finansowej oraz ryzyko cenowe.

Ryzyko płynności jest definiowane jako niebezpieczeństwo niewywiązania się Grupy z wykonania wymagalnych zobowiązań finansowych wobec klientów i partnerów.

Ryzyko cenowe określane jest jako ryzyko negatywnego wpływu na wynik finansowy oraz wartość funduszy własnych Grupy zmiany rynkowych stóp procentowych, kursów walutowych, kursów akcji oraz wszelkich parametrów zmienności tych stóp, kursów i cen.

Zarządzanie ryzykiem płynności

Celem zarządzania płynnością jest zapewnienie Bankowi i podmiotom Grupy dostępu do środków płynnych w celu wypełnienia swoich zobowiązań w terminie, także w ekstremalnych, lecz prawdopodobnych sytuacjach kryzysowych. Bank jest uczestnikiem ogólnego procesu zapewnienia płynności i finansowania oraz struktury monitorowania płynności w Citigroup. Bank przestrzega wszelkich wymogów regulacyjnych nadzoru bankowego w Polsce, a w szczególności Uchwały nr 9/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności (Dz. Urz. NBP z 2007 r. nr 3, poz. 11) z uwzględnieniem zasad polityki płynności Citigroup.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku obejmuje planowanie płynności w horyzoncie krótko-,

średnio- i długookresowym, sporządzanie raportów o poziomie nadzorczych miar płynności krótkoterminowej i długoterminowej, raportu dostępu do rynku hurtowego (MAR), oraz kontrolowanie wykorzystania limitów, progów ostrzegawczych dla relacji strukturalnych bilansu i sporządzanie testów warunków skrajnych.

Zasady i procesy ograniczania i monitorowania ryzyka

Podstawowymi raportami do oszacowania poziomu ryzyka płynności Banku są: regulacyjne miary płynności: raport luki płynności krótkoterminowej pokazujący relację aktywów płynnych do niestabilnych źródeł finansowania oraz raporty nadzorczych miar płynności długoterminowej tj. współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi oraz współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi.

Komisja Nadzoru Bankowego ustaliła dla wszystkich współczynników minimalny limit na poziomie 1 tzn., że w każdym dniu roboczym aktywa płynne Banku powinny przewyższać niestabilne źródła finansowania, a fundusze własne wraz ze stabilnymi środkami obcymi powinny przewyższać poziom aktywów niepłynnych i o ograniczonej płynności. W ramach kalkulacji Bank regularnie przygotowuje analizy stabilności poszczególnych kategorii pasywów, dostępności i poziomu obrotów rynków do upłynniania aktywów oraz prognozy przyrostu aktywów klientów.

Dodatkowo w celu ograniczania ryzyka płynności płatniczej przygotowywany jest dla Grupy Banku raport dostępu do rynku (*Market Access Report*, MAR). Raport ten pokazuje luki w przepływach finansowych w indywidualnych przedziałach czasowych, wskazując na ewentualną konieczność znalezienia dodatkowych źródeł finansowania na rynku hurtowym. Raport MAR przedstawia wszystkie przepływy finansowe związane z transakcjami bilansowymi i pozabilansowymi transakcjami wymiany walutowej oraz transakcjami depozytowo-lokacyjnymi i transakcjami kupna-sprzedaży papierów wartościowych z przyszłą datą waluty. Raporty na temat luki płynności są przygotowywane codziennie. Raporty obejmują zagregowany bilans Banku i spółek zależnych Banku Handlowy-Leasing Sp. z o.o. i Dom Maklerski Banku Handlowego S.A.

Limity luki ustalane przez Komitet ALCO Banku obowiązują dla następujących okresów: O/N, 2-7 dni, 8-15 dni, 1 miesiąc, 2 miesiące, 3 miesiące, 6 miesięcy i 1 rok. Luka płynności powyżej 1 roku nie jest objęta limitem, ale podlega monitorowaniu. Podczas obliczania luki brane są pod uwagę badania statystyczne, zwłaszcza w odniesieniu do stabilności bazy depozytowej oraz założeń dotyczących udziału indywidualnych grup produktowych w ogólnej strukturze bilansu Banku. W skali miesiąca testy warunków skrajnych są przeprowadzane z uwzględnieniem potencjalnych zagrożeń wynikających np. z kryzysu systemu bankowego oraz związanych z tym ograniczeń płynności na rynku. Dodatkowo, w celu dokonania oceny ryzyka płynności analizowane i monitorowane są podstawowe relacje w strukturze bilansu Grupy Banku.

Metoda oceny ryzyka płynności polega na określeniu poziomu zmodyfikowanej luki w przepływach finansowych w stosunku do potencjalnych źródeł finansowania. Dlatego poziomy luki porównywane są z możliwością uzyskania dodatkowego finansowania z rynku hurtowego (inne banki, fundusze inwestycyjne, fundusze emerytalne, firmy ubezpieczeniowe) oraz ze stanem aktywów płynnych (głównie płynne papiery wartościowe), które można sprzedać lub zastawić (w ramach transakcji repo lub przy pomocy kredytu lombardowego NBP) w określonym horyzoncie czasowym.

Wielkości zmodyfikowanej luki przepływów finansowych oraz poziom aktywów płynnych na dzień 30 czerwca 2008 roku i 31 grudnia 2007 roku przedstawione są w poniższych tabelach.

Urealniona luka płynności na dzień 30 czerwca 2008 roku:

<i>w tys. zł</i>	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	4 274 406	857 848	3 031 717	281 923	29 789 716
Pasywa	3 779 441	67 524	659 091	12 610	33 716 944
Luka bilansowa w danym okresie	494 965	790 324	2 372 626	269 313	(3 927 228)
Transakcje pozabilansowe – wpływy	18 841 678	7 721 907	11 305 876	1 360 146	4 656 640
Transakcje pozabilansowe – wypływy	18 660 067	7 495 958	11 430 814	1 374 940	4 725 690
Luka pozabilansowa w danym okresie	181 611	225 949	(124 938)	(14 794)	(69 050)
Luka skumulowana	676 576	1 692 849	3 940 537	4 195 056	198 778

Urealniona luka płynności na dzień 31 grudnia 2007 roku:

<i>w tys. zł</i>	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat
Aktywa	4 686 511	2 284 393	2 127 856	431 051	29 390 544
Pasywa	4 803 476	860 220	69 814	455 274	32 731 571
Luka bilansowa w danym okresie	(116 965)	1 424 173	2 058 042	(24 223)	(3 341 027)
Transakcje pozabilansowe – wpływy	16 145 664	6 012 349	12 864 609	873 564	4 227 464
Transakcje pozabilansowe – wypływy	16 073 820	6 109 831	12 783 930	902 277	4 277 569
Luka pozabilansowa w danym okresie	71 844	(97 482)	80 679	(28 713)	(50 105)
Luka skumulowana	(45 121)	1 281 570	3 420 291	3 367 355	(23 777)

Aktywa płynne i skumulowana luka płynności do 1 roku:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007	Zmiana
Aktywa płynne, w tym:	9 229 579	10 424 552	(1 194 973)
rezerwa obowiązkowa w NBP i stabilna część gotówki	2 163 860	3 059 474	(895 614)
dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	739 798	1 177 367	(437 569)
dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	6 325 922	6 187 712	138 210
Skumulowana luka płynności do 1 roku	3 940 537	3 420 291	520 246
Wskaźnik pokrycia luki przez aktywa płynne	Poszytywna luka	Poszytywna luka	Nie dotyczy

Poniżej przedstawione zostały zobowiązania finansowe Grupy według umownych terminów wymagalności.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku

	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat	Odsetki
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu								
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	18	111 309	111 309	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu								
Depozyty sektora finansowego	30	5 547 260	5 468 203	42 203	29 722	4 743	29	2 360
w tym: banki	30	2 146 582	2 098 347	17 293	29 722	-	-	1 220
Depozyty sektora niefinansowego	30	20 539 232	19 479 059	602 692	426 133	16 089	161	15 098
Pozostałe zobowiązania	30	1 295 963	255 300	22 248	680 523	333 903	-	3 989
		<u>27 382 455</u>	<u>25 202 562</u>	<u>667 143</u>	<u>1 136 378</u>	<u>354 735</u>	<u>190</u>	<u>21 447</u>
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu								
Instrumenty pochodne	18	2 265 663	97 305	247 483	587 386	825 530	507 959	-
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych		<u>10 502 048</u>	<u>9 776 073</u>	<u>1 089</u>	<u>169 582</u>	<u>477 303</u>	<u>78 001</u>	<u>-</u>
		40 261 475	35 187 249	915 715	1 893 346	1 657 568	586 150	21 447
Instrumenty pochodne rozliczane brutto								
Wpływy		42 018 090	18 236 855	7 782 584	11 016 192	2 783 567	2 198 892	
Wypływy		<u>41 961 636</u>	<u>18 207 792</u>	<u>7 549 600</u>	<u>11 084 771</u>	<u>2 895 992</u>	<u>2 223 481</u>	
		56 454	29 063	232 984	(68 579)	(112 425)	(24 589)	

Na dzień 31 grudnia 2007 roku

	Nota	Razem	Do 1 miesiąca	Od 1 do 3 miesięcy	Od 3 miesięcy do 1 roku	Od 1 roku do 5 lat	Ponad 5 lat	Odsetki
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu								
Zobowiązania z tytułu krótkiej sprzedaży papierów wartościowych	18	34 932	34 932	-	-	-	-	-
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu								
Depozyty sektora finansowego	30	7 085 166	6 144 625	842 659	55 000	1 855	29	40 998
w tym: banki	30	3 790 469	2 864 837	835 859	50 000	-	-	39 773
Depozyty sektora niefinansowego	30	19 811 372	18 898 970	573 487	249 598	76 367	169	12 781
Pozostałe zobowiązania	30	1 103 687	237 009	20 650	224 394	617 456	-	4 178
		28 000 225	25 280 604	1 436 796	528 992	695 678	198	57 957
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu								
Instrumenty pochodne	18	3 097 536	157 773	218 318	675 047	1 335 325	711 073	-
Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych linii kredytowych								
		10 874 042	9 742 453	1 492	274 002	778 667	77 428	-
		42 006 735	35 215 762	1 656 606	1 478 041	2 809 670	788 699	57 957
Instrumenty pochodne rozliczane brutto								
Wpływy		38 582 702	15 848 325	6 024 356	12 513 327	1 846 563	2 350 131	
Wypływy		38 648 175	15 775 189	6 071 284	12 522 393	1 902 218	2 377 091	
		(65 473)	73 136	(46 928)	(9 066)	(55 655)	(26 960)	

Zarządzanie ryzykiem cenowym

Zakres ryzyka

Zarządzanie ryzykiem cenowym dotyczy wszystkich portfeli, z których dochody narażone są na negatywny wpływ czynników rynkowych, takich jak stopy procentowe, kursy walutowe, ceny akcji, ceny towarów masowych oraz parametrów zmienności tych czynników. W zarządzaniu ryzykiem cenowym wyodrębniono dwa rodzaje portfeli: handlowe i bankowe. Portfele handlowe obejmują transakcje na instrumentach finansowych (bilansowych i pozabilansowych), których celem jest osiągnięcie dochodu związanego ze zmianą parametrów rynkowych w krótkim okresie. Portfele handlowe obejmują pozycje bilansowe, takie jak dłużne papiery wartościowe kwalifikowane jako przeznaczone do obrotu, tzn. nabywane w celach handlowych i spełniające określone kryteria płynności, oraz wszystkie pozycje w instrumentach pochodnych, przy czym w tym przypadku dokonuje się rozróżnienia portfeli nabywanych w celach czysto handlowych oraz tych, które są zwierane w celu zabezpieczenia ryzyka pozycji w portfelu bankowym – tzw. zabezpieczenia ekonomiczne (economic hedge). Wycena portfeli handlowych dokonywana jest bezpośrednio na podstawie cen rynkowych lub za pomocą modeli wyceny przy zastosowaniu parametrów cenowych notowanych na rynku. Działalność na portfelach handlowych prowadzona jest przez Departament Skarbu Banku w zakresie portfeli obejmujących ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko kursu walutowego. Portfele bankowe obejmują wszystkie pozostałe, nie zaliczone do portfeli handlowych, pozycje bilansowe oraz pozabilansowe. Celem zawierania tych transakcji jest realizacja wyniku w całym, kontraktowym okresie transakcji. Departament Skarbu Banku przejmuje pozycje ryzyka stóp procentowych z portfeli bankowych z wszystkich innych jednostek organizacyjnych Banku. Mechanizm przekazywania pozycji ryzyka stóp procentowych opiera się na systemie transferowej ceny funduszy. Kalkulacja wyniku z portfeli bankowych odbywa się zgodnie z metodą amortyzowanego kosztu opisaną w notcie 2.

Bilans Grupy obejmuje następujące aktywa i zobowiązania:

- obciążone ryzykiem wartości godziwej (związanym ze stopą procentową):
 - dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu oraz papiery dyskontowe,
 - kredyty i depozyty o stałym oprocentowaniu,
- obciążone ryzykiem przepływów pieniężnych (związanych ze stopą procentową):
 - dłużne papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu,
 - kredyty i depozyty o zmiennym oprocentowaniu,
- nieobciążone bezpośrednio ryzykiem stopy procentowej:
 - aktywa trwałe,
 - inwestycje kapitałowe,
 - wartości niematerialne.

Ponadto Grupa jest obciążona ryzykiem stopy procentowej z tytułu zawierania transakcji pochodnych takich jak jednowalutowe transakcje wymiany stóp procentowych (IRS), dwuwalutowe transakcje wymiany stóp procentowych (CIRS), transakcje typu Forward Rate Agreement, transakcje typu futures, swapy walutowe oraz terminowe transakcje walutowe.

Pomiar ryzyka cenowego portfeli bankowych

Do portfeli bankowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- analiza luki stopy procentowej,
- metoda kosztów zamknięcia otwartych pozycji odsetkowych (*Value-at-Close*) / całkowitego zwrotu z portfela (*Total Return*),
- metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (*Interest Rate Exposure*, IRE),
- testy warunków skrajnych.

Analiza luki stopy procentowej wykorzystuje harmonogram zapadalności lub przeszacowania pozycji bilansowych oraz instrumentów pochodnych ujmowanych w ramach rachunkowości zabezpieczeń lub zakwalifikowanych jako zabezpieczenia ekonomiczne w celu ustalenia różnic pomiędzy pozycjami, których termin zapadalności lub aktualizacji oprocentowania przypada na dany przedział czasowy.

Generalną zasadą w analizie luki oprocentowania jest klasyfikacja transakcji do poszczególnych pasm przeszacowania pozycji z portfeli bankowych wg kontraktowych lub zakładanych terminów zmian oprocentowania transakcji.

Przyjmuje się, że:

- transakcje ze stałą stopą oprocentowania (takie jak: depozyty terminowe, lokaty międzybankowe, portfel dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o oprocentowaniu stałym, kredyty udzielone zarówno spłacane w całości w dniu zapadalności, jak i spłacane w ratach) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty zapadalności lub wymagalności;
- transakcje ze stopą zmienną, aktualizowaną w cyklicznych stałych okresach (głównie kredyty udzielone z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stopę np. WIBOR 1M) klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie daty najbliższej aktualizacji oprocentowania;
- transakcje o oprocentowaniu zmiennym administrowanym (tzn. zmiana wysokości oprocentowania oraz jej termin zastrzeżona jest do wyłącznej decyzji Banku), bądź o niezdefiniowanym terminie zapadalności lub aktualizacji oprocentowania klasyfikuje się do odpowiednich pasm przeszacowania na podstawie historycznie zaobserwowanych lub ekspercko przyjętych przesunięć momentu i wielkości zmiany oprocentowania danej pozycji w stosunku do zmiany rynkowych stóp procentowych (model minimalizacji zmienności marży na produkcie). Do grupy tych transakcji / pozycji bilansu zalicza się m.in: rachunki bieżące, kredyty kartowe, kredyty w rachunku bieżącym. Dodatkowo uwzględnia się wcześniejsze spłaty kredytów w oparciu o analizę faktycznych spłat dokonywanych przez klientów przed terminem i na tej podstawie ustalany jest profil aktualizacji oprocentowania produktu, dotyczy to w szczególności kredytów ratalnych;
- transakcje niewrażliwe na zmiany stóp procentowych, do których zalicza się gotówkę, majątek trwały, kapitał, pozostałe aktywa/pasywa;
- transakcje bezpośrednio zawierane przez Departament Skarbu na potrzeby zarządzania ryzykiem stóp procentowych oraz płynności (portfel własny Departamentu Skarbu) klasyfikowane są do odpowiednich pasm przeszacowania zawsze na podstawie dat zawartych w kontrakcie.

Metoda wartości zamknięcia luki stóp procentowych (*Value-at-Close*) określa wartość ekonomiczną lub „godziwą” pozycji, analogiczną do wyceny rynkowej portfela handlowego. Całkowity zwrot na portfelu to suma zmian wartości zamknięcia luki stóp procentowych, naliczonych odsetek oraz zysków/strat ze sprzedaży aktywów lub anulowania zobowiązań.

Metoda dochodów odsetkowych narażonych na ryzyko (IRE) służy do pomiaru potencjalnego wpływu określonego przesunięcia równoległego krzywych stóp procentowych na dochód odsetkowy z księgi bankowej przed opodatkowaniem, który może być uzyskany w określonym przedziale czasu. Jest to miara prospektywna, analogiczna do wskaźnika czynników wrażliwości (*Factor Sensitivity*) w przypadku portfeli handlowych. Przy czym przyjmuje się, że w standardowych warunkach przesunięcie stóp procentowych jest identyczne dla każdej waluty i wynosi 100 pkt bazowych w górę. Miara IRE jest kalkulowana dla pozycji w każdej walucie odrębnie w horyzoncie dziesięciu lat, przy czym do bieżącego monitorowania oraz limitowania pozycji ryzyka stóp procentowych portfeli bankowych stosowane są zasadniczo miary IRE w horyzoncie jednego roku i pięciu lat.

Miary IRE kalkulowane są dla Grupy oraz odrębnie dla Pionu Skarbu. Miara IRE dla Grupy odzwierciedla wartości ekspozycji na ryzyko stóp procentowych przy zastosowaniu terminów przeszacowania ustalonych w umowach z klientami (zgodnie z wyżej wymienionymi zasadami konstrukcji luk przeszacowania). Miara IRE dla Pionu Skarbu odzwierciedla pozycje ryzyka przekazane przez inne jednostki Grupy do tego Pionu za pośrednictwem mechanizmu transferowej ceny funduszy oraz własne pozycje ryzyka tego Pionu.

Poniżej przedstawione są miary IRE dla Grupy na dzień 30 czerwca 2008 roku oraz na dzień 31 grudnia 2007 roku. Zestawienie prezentowane jest odrębnie dla głównych walut PLN, USD i EUR, stanowiących łącznie ponad 90% bilansu Grupy.

w tys. zł	30.06.2008		31.12.2007	
	IRE 12M	IRE 5L	IRE 12M	IRE 5L
PLN	12 673	108 345	8 130	90 683
USD	(10 307)	(7 817)	(3 649)	(4 469)
EUR	(18 635)	(59 188)	(18 431)	(48 043)

Testy warunków skrajnych mierzą potencjalny wpływ istotnych zmian w poziomie lub kształcie krzywych stóp procentowych na pozycje otwierane w portfelu bankowym.

Bank dokonuje testów warunków skrajnych dla zdefiniowanych scenariuszy ruchów stóp procentowych stanowiących kombinacje ruchów czynników rynkowych zdefiniowanych jako zmiany znaczące (large move) i kryzysowe (stress move) występujących zarówno w kraju, jak i zagranicą. Wielkości zakładanych przesunięć czynników rynkowych są rewidowane co najmniej raz do roku i odpowiednio dostosowywane do zmian rynkowych warunków działania Banku.

W uzupełnieniu do testów warunków skrajnych dla całej księgi bankowej Bank dodatkowo przeprowadza testy tylko dla portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (AFS), określające potencjalny wpływ na kapitał Banku zmiany wartości wyceny portfela tych papierów.

Obliczenia z wykorzystaniem analizy luki stopy procentowej, wartości zamknięcia luki stóp procentowych i IRE są prowadzone codziennie. Testy warunków skrajnych przeprowadzane są co miesiąc.

Limity IRE i AFS DV01 ustalane są dla znaczącego zaangażowania we wszystkich walutach. Waluty związane z niewielkim zaangażowaniem mogą być agregowane w oddzielnym portfelu.

DV01, czyli wartość pieniężna jednego punktu bazowego portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, stanowi uzupełnienie kontroli za pomocą metody IRE zastosowanej w przypadku ryzyka stóp procentowych w portfelu Banku. Wskaźnik ten pokazuje, w jaki sposób zmieni się wartość portfela instrumentów finansowych (w tym przypadku będą to papiery wartościowe dostępne do sprzedaży) przy zmianie stopy procentowej dla określonej waluty na określonym odcinku krzywej stóp procentowych. Metoda IRE pokazuje możliwość zmiany marży stopy procentowej w przyszłości, dlatego wpływ zmian stóp procentowych na wynik finansowy Grupy nastąpi w przyszłych okresach, tak jak dzieje się to w przypadku pozycji wycenianych za pomocą metody amortyzowanego kosztu. Jednakże wpływ zmian stóp procentowych na wartość portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży jest widoczny natychmiast, tyle że nie w wyniku finansowym, a w wartości funduszy kapitałowych Grupy, ponieważ niezrealizowany wynik z wyceny tych papierów wartościowych zmienia ich wartość.

Biuro Zarządzania Aktywami i Pasywami w Pionie Skarbu prowadzi działalność w zakresie papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w Grupie. Określa się trzy podstawowe cele działalności w ramach portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży:

- zarządzanie płynnością finansową,
- zabezpieczenie przed ryzykiem przejmowanym przez Pion Skarbu z innych jednostek organizacyjnych Banku lub podmiotów Grupy,
- otwieranie własnych pozycji ryzyka stóp procentowych w portfelach Banku przez Pion Skarbu.

Aby uniknąć nadmiernych wahań wartości funduszy kapitałowych Banku, spowodowanych przez przeszacowanie aktywów przeznaczonych do sprzedaży, ustala się maksymalne limity pozycji DV01

dla tego typu portfeli. Limity dotyczą również pozycji otwartych w instrumentach pochodnych (np. transakcjach swap stóp procentowych), przeprowadzanych w celu zabezpieczenia wartości godziwej portfela.

Przekroczenie wartości granicznych którejkolwiek z wymienionych miar ryzyka powoduje przekazanie informacji na wyższe szczeble zarządzania oraz konieczność określenia przez zarządzających dalszego planu działania.

Poziom ryzyka określonego miarą DV01 dla portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży z uwzględnieniem zabezpieczeń ekonomicznych w podziale na portfele w poszczególnych walutach przedstawione są w tabeli poniżej:

w tys. zł	30.06.2008			31.12.2007			Ogółem w okresie 01.01.2008 – 30.06.2008		
	Ogółem	Pap. Wart.	IRS	Ogółem	Pap. Wart.	IRS	średnia	min	max
PLN	(1 208)	(1 208)	-	(1 338)	(1 338)	-	(1 302)	(1 368)	(1 208)
USD	(91)	(157)	66	(123)	(203)	80	(141)	(420)	1
EUR	(826)	(826)	-	(650)	(827)	177	(854)	(983)	(657)

Działalność Grupy w zakresie inwestycji w dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży była głównym czynnikiem wpływającym także na zmiany poziomu ryzyka niedopasowania terminów przeszacowania wyrażonych miarą IRE.

Pomiar ryzyka cenowego portfeli handlowych

Do portfeli handlowych zastosowanie mają następujące metody pomiaru ryzyka:

- metoda czynników wrażliwości (*Factor Sensitivity*),
- metoda wartości narażonej na ryzyko (VaR),
- testy warunków skrajnych.

Czynniki wrażliwości mierzą zmianę wartości pozycji w danym instrumencie bazowym w przypadku określonej zmiany czynnika ryzyka rynkowego (np. zmiana o 1 punkt bazowy w oprocentowaniu w danym punkcie na krzywej stopy procentowej, zmiana o 1% w kursie walutowym lub cenie akcji).

W przypadku stóp procentowych miarą wrażliwości jest DV01 (Dollar Value of 1 bais point), która określa potencjalną zmianę wartości pozycji ryzyka dla danej krzywej stóp procentowych w określonym punkcie węzłowym krzywej (do którego sprowadzane są wszystkie przepływy pieniężne w ustalonym przedziale czasowym) spowodowaną przesunięciem rynkowej stopy procentowej o jeden punkt bazowy w górę. Całkowita wielkość DV01 dla danej waluty jest różnicą z wyceny wszystkich instrumentów wchodzących w skład portfela handlowego w danej walucie według struktury krzywych dochodowości na moment dokonywania wyceny, a wyceną tych instrumentów opartą na tych samych krzywych przy założeniu ich równoległego przesunięcia o 1 punkt bazowy w górę. DV01 jest kalkulowane dla każdego zdefiniowanego czynnika ryzyka (punktu węzłowego krzywej) osobno, po czym agregowane dla danej waluty.

W odniesieniu do ryzyka walutowego wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji walutowej w danej walucie.

W przypadku pozycji w kapitałowych papierach wartościowych wielkość współczynnika wrażliwości jest równa co do wartości wielkości pozycji netto w danym instrumencie (akcji, indeksie, jednostce udziałowej).

Z zastosowaniem powyższych miar ustalane są limity pozycji ryzyka w podziale na waluty i poszczególne jednostki organizacyjne. W przypadku ryzyka stóp procentowych stosowane są

dotatkowo progi ostrzegawcze dla pozycji ryzyka na poszczególnych odcinkach krzywych stóp procentowych. Limity ryzyka ustalane są dla pozycji na koniec dnia i monitorowane w cyklu dziennym.

Miarą zintegrowaną ryzyka cenowego portfeli handlowych, łączącą wpływ pozycji w poszczególnych czynnikach ryzyka i uwzględniającą efekt korelacji pomiędzy zmiennościami poszczególnych czynników, jest wartość narażona na ryzyko (VaR). Miara VaR jest stosowana do oszacowania potencjalnego spadku wartości pozycji lub portfela w normalnych warunkach rynkowych, przy ustalonym poziomie ufności i w określonym czasie. W przypadku pozycji otwieranych w portfelu handlowym Banku wartość VaR jest obliczana przy zastosowaniu 99% poziomu ufności i jednodniowego okresu utrzymania.

Bank dokonuje pomiaru VaR i monitoringu tej miary w operacyjnym zarządzaniu ryzykiem. VaR nie jest natomiast stosowany obecnie do kalkulacji regulacyjnego wymogu kapitałowego, w związku z czym nie występował do Komisji Nadzoru Finansowego o wydanie zgody na stosowanie metody wartości zagrożonej.

Zarówno wskaźnik DV01, jak i wskaźnik VaR dla portfela handlowego są obliczane jako kwota netto bez zabezpieczenia ekonomicznego portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży, tzn. bez instrumentów pochodnych mających zabezpieczyć wartość godziwą portfela. Ekspozycja na ryzyko takich transakcji jest kontrolowana poprzez odpowiednie metody pomiaru ryzyka i ograniczana za pomocą limitów ryzyka portfeli bankowych.

W cyklu dziennym dokonywana jest analiza scenariuszy warunków skrajnych (stress test), przy założeniu większych niż przyjęte w pomiarze wartości zagrożonej, zmian czynników ryzyka oraz pominięciu historycznie obserwowanych korelacji pomiędzy tymi czynnikami.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka w warunkach skrajnych dla trzech podstawowych scenariuszy:

- najbardziej prawdopodobnego opartego na historycznej zmienności czynników ryzyka,
- lokalnego kryzysu finansowego, oraz
- globalnego kryzysu finansowego.

Trzy powyższe narzędzia ograniczania i monitoringu ryzyka cenowego portfeli handlowych uzupełnione są:

- progami ostrzegawczym skumulowanej w okresie miesiąca starty na portfelu handlowym,
- progami ostrzegawczymi ogólnego wolumenu nierozliczonych transakcji określonego rodzaju instrumentów finansowych (Aggregated Contracts Triggers),
- progami ostrzegawczymi maksymalnego terminu do zapadalności danego instrumentu finansowego (Maximum Tenor Trigger),
- limitami i progami ostrzegawczych koncentracji dla rodzajów papierów wartościowych, emitentów oraz emisji w przypadku dłużnych i właścicielskich papierów wartościowych.

Bank notuje ekspozycje ryzyka cenowego portfeli handlowych w dwudziestu jeden walutach zarówno w przypadku pozycji walutowych jak i ekspozycji na ryzyko stóp procentowych, przy czym tylko w przypadku kilku walut ekspozycje są znaczące. Dla dużej grupy walut ekspozycje wynikają z niepełnego dopasowania transakcji zawartych na zlecenie klienta i transakcji domykających z innymi kontrahentami rynków hurtowych. Znaczące ekspozycje na ryzyko cenowe otwierane są w przypadku PLN, walut rynków wysokorozwiniętych (przede wszystkim USD oraz EUR; rzadziej GBP, CHF, JPY) oraz walut krajów Europy Środkowej.

Wartości znaczących ekspozycji na ryzyko stóp procentowych portfeli handlowych w ujęciu miary DV01 z pominięciem ekspozycji wynikających z zabezpieczeń ekonomicznych portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży w I półroczu 2008 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007	w okresie 01.01.2008 – 30.06.2008		
			Średnio	Maximum	Minimum
PLN	44	-43	-77	294	-510
EUR	-5	-73	-63	82	-218
USD	-46	-14	23	243	-46
HUF	-36	-31	-54	12	-113

W I połowie 2008 roku odnotowano spadek wielkości ekspozycji na ryzyko stóp procentowych w porównaniu z rokiem 2007 wynikający w głównej mierze z niższego średniego poziomu apetytu na ryzyko w EUR. Jeśli chodzi o PLN to średni poziom ryzyka w 2008 roku był na wyższym poziomie w porównaniu z wielkością z 2007 roku, natomiast maksymalne wielkości ekspozycji przyjmowanej przez Departament Skarbu w PLN były znacznie niższe niż w roku ubiegłym (maksymalna ekspozycja wyniosła –510 tys. zł w porównaniu do –690 tys. zł w roku 2007).

Pion Skarbu, prowadzący w ramach Banku działalność handlową na instrumentach finansowych, kontynuował strategię bardzo aktywnego zarządzania ekspozycjami narażonymi na ryzyko walutowe i stopy procentowej dostosowując wielkość i kierunek tych ekspozycji w zależności od zmieniających się warunków rynkowych, co obrazuje przedział wahań tych ekspozycji (wartości minimum i maksimum w powyższej tabeli).

Poziom ryzyka określonego miarą VaR (bez uwzględnienia zabezpieczeń ekonomicznych portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży) w podziale na pozycje ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej w okresie I półrocza 2008 roku prezentuje poniższa tabela:

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007	w okresie 1.01.2008 – 30.06.2008		
			Średnio	Maximum	Minimum
Ryzyko walutowe	476	151	1 085	5 029	29
Ryzyko stóp procentowych	2 146	4 254	2 632	6 368	1 107
Ryzyko ogółem	2 308	4 225	3 061	6 156	1 172

Ogólny średni poziom ryzyka cenowego portfeli handlowych w I półroczu 2008 roku był niższy od średniego poziomu zanotowanego w roku 2007 o około 1,2 mln zł, również maksymalne poziomy ryzyka były znacznie niższe niż w roku 2008. Maksymalny poziom ryzyka cenowego osiągnął wartość 6,1 mln zł, podczas gdy w 2007 roku był na poziomie 8,9 mln zł.

Ryzyko instrumentów kapitałowych

Podstawowym podmiotem Grupy prowadzącym działalność w zakresie instrumentów kapitałowych jest Dom Maklerski Banku Handlowego S.A. (DM BH). Stosownie do swojego podstawowego zakresu działalności DM BH jest uprawniony do podejmowania ryzyka cenowego portfela handlowego akcji, praw do akcji, znajdujących się lub mających się znaleźć w obrocie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) lub Centralnej Tabeli Ofert (CTO), kontraktów Futures na index WIG20 i Indeksowanych Jednostek Udziałowych, a także akcji na giełdach zagranicznych tych spółek, które są notowane jednocześnie na GPW. Ryzyko cenowe portfela instrumentów DM BH ograniczane jest limitami wolumenowymi dla poszczególnych rodzajów instrumentów finansowych oraz progami ostrzegawczymi dla koncentracji dla poszczególnych emitentów. Dla DM BH stosowane są również progi ostrzegawcze potencjalnej straty dla scenariuszy warunków skrajnych oraz skumulowanej zrealizowanej straty na portfelu handlowym. Ogólny limit wolumenowy na portfel instrumentów kapitałowych pozostał na niezmiennym poziomie z roku 2007 wynoszącym 19,7 mln zł.

Ekspozycja walutowa aktywów i pasywów

Strukturę walutową aktywów i pasywów Grupy według podstawowych walut przedstawia poniższa tabela:

<i>w tys. zł</i>	30.06.2008	31.12.2007
<i>Aktywa</i>		
PLN	27 315 888	29 698 499
EUR	6 070 096	4 908 141
USD	3 946 811	4 074 052
GBP	370 959	11 818
CHF	339 816	199 114
Pozostałe waluty	192 040	16 360
	38 235 610	38 907 984
<i>Pasywa</i>		
PLN	30 294 006	32 110 716
EUR	4 545 205	3 892 161
USD	2 172 729	2 508 183
GBP	484 461	153 499
CHF	442 755	179 192
Pozostałe waluty	296 454	64 233
	38 235 610	38 907 984

Ryzyko kredytowe*Zarządzanie ryzykiem kredytowym*

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym Grupy jest zapewnienie wysokiej jakości portfela kredytowego oraz bezpieczeństwa prowadzonej działalności kredytowej poprzez minimalizację ryzyka poniesienia strat i maksymalizację zysku względem podejmowanego ryzyka.

Minimalizacji ryzyka kredytowego służą obowiązujące w Grupie regulacje, obejmujące zasady w szczególności dotyczące:

- struktury organizacyjnej i podziału odpowiedzialności,
- metod pomiaru i kontroli ryzyka kredytowego,
- polityki ryzyka kredytowego oraz systemów oceny ryzyka ,
- uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych,
- ustanawiania i monitoringu prawnych zabezpieczeń kredytów,
- działań windykacyjnych i restrukturyzacyjnych,
- kryteriów akceptacji dla ekspozycji i/lub dłużnika.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w Bankowości Korporacyjnej zawierają następujące elementy:

- Niezależne stanowisko zarządzającego ryzykiem przy współodpowiedzialności Sprzedaży za jakość portfela kredytowego;
- Każda decyzja kredytowa musi być podjęta przez przynajmniej dwie upoważnione osoby. Kredyty opiewające na wyższą kwotę, z którymi związane jest większe ryzyko, wymagają odpowiednio zatwierdzenia przez bardziej kompetentne i upoważnione do tego osoby na wyższych stanowiskach;
- Niezależny Departament Audytu sprawdzający regularnie wszelkie działania dotyczące zarządzania ryzykiem;
- Każdy kredytobiorca otrzymuje rating ryzyka, oparty zarówno na kryteriach finansowych, jak i jakościowych. Ratingi ryzyka pozwalają Grupie zapewnić, że cały portfel pozostaje w ramach

- dopuszczalnego ryzyka;
- Każdemu klientowi Grupy przypisana jest jednostka kontrolna zarządzająca relacjami z danym klientem. W przypadku klientów wchodzących w skład grup kapitałowych ryzyko jest zarządzane na poziomie grupy w celu zapewnienia nieprzekraczalności koncentracji wierzytelności;
 - Grupa zarządza koncentracją w ramach swego portfela, w ramach zatwierdzonych limitów. Limity ryzyka kredytowego są ustalane dla poszczególnych dłużników i/lub grup kapitałowych;
 - Grupa ustaliła wytyczne dla okresowego monitorowania wyników klientów oraz rozpoznawania niekorzystnych zmian w ich sytuacji finansowej, które muszą być od razu zakomunikowane wyższej lub średniej kadrze kierowniczej, w tym specjalistycznym jednostkom do spraw restrukturyzacji.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym dla produktów oferowanych klientom detalicznym przez Bankowość Detaliczną są określone osobno dla każdego z oferowanych produktów. Do podstawowych narzędzi oceny ryzyka w tym zakresie należy:

- ocena ryzyka kredytowego na podstawie:
 - kryteriów minimalnych dla wniosku;
 - wartości oceny punktowej (modele scoringowe);
 - kryteriów jakościowych;
 - informacji zawartych w Biurze Informacji Kredytowej;
- wykorzystanie zaawansowanego systemu informacji zarządczej do monitorowania jakości portfela.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe

W całej Grupie istnieje jednolity wewnętrzny system klasyfikacji należności na podstawie ustalonych kryteriów, który odgrywa kluczową rolę przy ustalaniu poziomu odpisów z tytułu trwałej utraty wartości. Grupa wykorzystuje do tego celu wewnętrzne ratingi oparte zarówno na kryteriach finansowych jak i jakościowych, uwzględniające sytuację finansową oraz perspektywę rozwoju branży. Wyższa wartość ratingu oznacza wyższy poziom ryzyka należności.

Portfel bez utraty wartości został zaprezentowany według wewnętrznych ratingów ryzyka, natomiast należności klientów ze stwierdzoną utratą wartości dla potrzeb prezentacyjnych pogrupowane zostały w kategorii ryzyka na bazie klasyfikacji.

Poniższe tabele przedstawiają ekspozycje Grupy na ryzyko kredytowe.

w tys. zł

	30.06.2008		31.12.2007	
	Należności od klientów	Należności od banków	Należności od klientów	Należności od banków
Należności oceniane indywidualnie				
kategoria ryzyka II	74 752	-	43 759	-
kategoria ryzyka III	84 908	-	213 956	-
kategoria ryzyka IV	1 043 542	1 612	952 101	1 852
Wartość brutto	1 203 202	1 612	1 209 816	1 852
Utrata wartości	981 212	1 612	1 004 895	1 852
Wartość netto	221 990	-	204 921	-
Należności oceniane portfelowo				
kategoria ryzyka II	11 911	-	11 421	-
kategoria ryzyka III	14 082	-	29 718	-
kategoria ryzyka IV	490 254	-	446 416	-
Wartość brutto	516 247	-	487 555	-
Utrata wartości	409 560	-	385 638	-
Wartość netto	106 687	-	101 917	-

w tys. zł

	30.06.2008		31.12.2007	
	Należności od klientów	Należności od banków	Należności od klientów	Należności od banków
Należności bez utraty wartości				
rating ryzyka 1-4	11 813 507	7 344 883	9 760 222	8 269 748
rating ryzyka 5-6	2 228 135	2 772	2 762 258	1 403
rating ryzyka 7-8	138 022	43 287	154 783	-
Wartość brutto	14 179 664	7 390 942	12 677 263	8 271 151
Utrata wartości	56 768	18	49 845	34
Wartość netto	14 122 896	7 390 924	12 627 418	8 271 117
Łączna wartość netto	14 451 573	7 390 924	12 934 256	8 271 117

Dla celów określenia maksymalnej ekspozycji Grupy na ryzyko kredytowe należy uwzględnić również ekspozycje o charakterze pozabilansowym (opisane w nocie 36), dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (opisane w nocie 19), aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (opisane w nocie 18) oraz inne aktywa (opisane w nocie 28).

w tys. zł

30.06.2008

31.12.2007

Należności objęte odpisem na poniesione niezidentyfikowane straty**Należności nieprzeterminowane**

0-30 dni

21 518 521

20 882 043

Należności przeterminowane

31-90 dni

52 022

66 323

91-180 dni

63

48

Wartość brutto**21 570 606****20 948 414**

w tys. zł

30.06.2008

31.12.2007

Utrata wartości oceniana indywidualnie

kategoria ryzyka II

6 049

-

3 113

-

kategoria ryzyka III

46 428

-

110 966

-

kategoria ryzyka IV

928 735

1 612

890 816

1 852

981 212**1 612****1 004 895****1 852****Utrata wartości oceniana portfelowo**

kategoria ryzyka II

2 617

-

2 771

-

kategoria ryzyka III

5 295

-

12 352

-

kategoria ryzyka IV

401 648

-

370 515

-

409 560**-****385 638****-****Odpis na poniesione niezidentyfikowane straty**

rating ryzyka 1-4

43 033

10

32 923

25

rating ryzyka 5-6

9 715

8

12 911

9

rating ryzyka 7-8

4 020

-

4 011

-

56 768**18****49 845****34****Łączna utrata wartości****1 447 540****1 630****1 440 378****1 886**

Zgodnie z polityką kredytową, w celu ograniczenia ryzyka, Grupa przyjmuje następujące rodzaje zabezpieczeń ekspozycji klientów korporacyjnych:

- kaucja, cesja praw lub blokada środków na rachunku lokaty terminowej,
- hipoteka,
- przewłaszczenie lub zastaw rejestrowy na majątku rzeczowym oraz na papierach skarbowych i innych papierach wartościowych dopuszczonych i niedopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym,
- cesja należności,
- gwarancje i poręczenia.

W przypadku klientów indywidualnych Grupa przyjmuje następujące rodzaje zabezpieczeń:

- kaucja,
- hipoteka,
- ubezpieczenie.

Rodzaj zabezpieczenia oraz jego wartość jest ustalana przy uwzględnieniu ratingu ryzyka kredytobiorcy. Grupa monitoruje ustanowione prawne zabezpieczenia transakcji kredytowych poprzez ocenę wartości i jakości przyjętych zabezpieczeń.

Koncentracja zaangażowania

Limity zaangażowania

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665 z późniejszymi zmianami), oraz wydane na jej podstawie akty wykonawcze Komisji Nadzoru Bankowego określają limity maksymalnego zaangażowania Grupy. Zgodnie z obowiązującymi od 1 stycznia 2002 roku przepisami art. 71 ust. 1, wspomnianej ustawy suma wierzytelności Grupy oraz udzielonych przez Grupę zobowiązań pozabilansowych w stosunku do jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, nie może przekraczać odpowiednio 20% funduszy własnych Grupy w przypadku, gdy którykolwiek z tych podmiotów jest w stosunku do Banku podmiotem dominującym lub zależnym albo jest zależny od podmiotu dominującego wobec Banku oraz 25% w przypadku, gdy podmioty te nie są w ten sposób podmiotami powiązanymi z Bankiem. Przy zachowaniu warunków określonych przepisami uchwały nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (...) (Dz. Urz. NBP, Nr 2, poz. 3) dopuszcza się utrzymywanie przez Grupę przekroczenia limitów koncentracji wierzytelności ponad limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe wyłącznie w zakresie wierzytelności wynikających z operacji zaliczanych do portfela handlowego. Fundusze własne dla celów wyznaczania limitów zaangażowania określonych w ustawie Prawo Bankowe ustalone zostały zgodnie z uchwałą nr 2/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku (...) (Dz. Urz. NBP, Nr 3, poz. 4)

Według stanu na dzień 30 czerwca 2008 roku Grupa posiadała zaangażowanie wobec podmiotu powiązanego z sektora bankowego przekraczające ustawowe limity koncentracji wierzytelności. Przekroczenie limitu dotyczyło wierzytelności wynikających z transakcji instrumentami pochodnymi. Z tytułu przekroczenia limitu koncentracji wierzytelności wyznaczony został dodatkowy wymóg kapitałowy, który włączony został do rachunku całkowitego wymogu kapitałowego na dzień 30 czerwca 2008 roku.

Grupa dąży do ograniczenia koncentracji zaangażowania wobec grup klientów. Według danych z dnia 30 czerwca 2008 roku zaangażowanie Grupy dotyczące portfela bankowego w transakcje z grupami klientów, wobec których łączne zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych Grupy, wynosi 2 483 080 tys. zł, czyli 71,45% tych funduszy (31 grudnia 2007 roku: 2 805 204 tys. zł, tj. 81,7%).

Koncentracja zaangażowań wobec poszczególnych 10 największych kredytobiorców Grupy (niebankowych):

	30.06.2008			31.12.2007		
w tys. zł	Zaangażo- wanie bilansowe *	Zaangażowanie pozabilansowe	Łączne zaangażowanie	Zaangażo- wanie bilansowe *	Zaangażowanie pozabilansowe	Łączne zaangażowanie
Grupa 1	505 211	142 383	647 594	443 585	159 694	603 279
Grupa 2	132 037	379 690	511 727	132 638	473 595	606 233
Grupa 3	178 615	298 235	476 850	186 218	298 882	485 100
Klient 4	435 744	28 612	464 356	167 690	141 592	309 282
Grupa 5	3 971	378 582	382 553	21	360 522	360 543
Klient 6	80 849	225 719	306 568	10	125 425	125 435
Klient 7	300 000	-	300 000	250 000	-	250 000
Grupa 8	91 009	186 816	277 825	36 406	255 205	291 611
Klient 9	199 315	50 685	250 000	199 913	150 087	350 000
Grupa 10	138 711	103 114	241 825	119 010	100 668	219 678
Razem 10	2 065 462	1 793 836	3 859 298	1 535 491	2 065 670	3 601 161

*Nie obejmuje zaangażowań z tytułu posiadanych akcji i innych papierów wartościowych

Koncentracja zaangażowania w sektorach gospodarki

W celu uniknięcia nadmiernej koncentracji ryzyka kredytowego Grupa na bieżąco monitoruje zaangażowanie w poszczególnych sektorach gospodarki, określając pożądane kierunki, w których zaangażowanie Grupy powinno się zwiększać, oraz sektory o niekorzystnych perspektywach rozwojowych, w których zaangażowanie powinno być zmniejszane. Polityka zaangażowania Grupy wobec klientów należących do poszczególnych sektorów prowadzona jest odrębnie wobec klientów korporacyjnych w ramach Pionów Bankowości Korporacyjnej i Komercyjnej, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach Pionu Bankowości Przedsiębiorstw oraz wobec mikro przedsiębiorstw w ramach CitiBusiness w Bankowości Detalicznej.

Polityka zaangażowania Grupy wobec klientów korporacyjnych należących do poszczególnych sektorów prowadzona jest poprzez definiowanie rynków docelowych. Jednym z kluczowych elementów uwzględnianych przy definiowaniu rynków jest ocena ryzyka branżowego. Analizy sektorowe wykonywane są przez specjalistów branżowych. W ramach określonych rynków docelowych definiowane są programy kredytowe o udokumentowanych wymaganiach dotyczących zatwierdzania ryzyka dla specyficznych rodzajów działalności. Im wyższe ryzyko sektorowe, tym ostrzejsze są kryteria akceptacji ryzyka. Ocena sytuacji finansowej branż oraz perspektyw rozwojowych jest istotnym elementem w procesie przypisywania wewnętrznego ratingu

Polityka zaangażowania Grupy wobec małych, średnich i mikro przedsiębiorstw prowadzona jest w drodze określenia rynku docelowego poprzez negatywną selekcję branż, polegającą na wyeliminowaniu z rynku docelowego branż, z którymi ryzyko współpracy uznawane jest za zbyt wysokie jak na standardy obowiązujące w Grupie.

W polityce wyróżniono następujące kryteria będące podstawą negatywnej selekcji:

- branże wykluczone ze względu na szczególną niezgodność z charakterem małych i średnich przedsiębiorstw,
- branże wykluczone ze względu na ich wrażliwość na czynniki rynkowe i niestabilność wyników finansowych,
- branże wykluczone ze względu na tendencje spadkowe.

Rynek docelowy określany jest jako wszystkie inne branże, które nie znalazły się na liście negatywnej.

Wobec wybranych branż wykluczonych ze względu na ich szczególną wrażliwość i niestabilność oraz wykluczonych ze względu na tendencje spadkowe można stosować podejście selektywne, co oznacza, że nie eliminuje się klientów z najwyższymi ratingami.

Ze względu na duże zróżnicowanie klientów reprezentujących poszczególne sektory gospodarki, w poniższej tabeli przedstawiono zagregowane dane w zakresie zaangażowania (brutto) Grupy w sektory skupione w największych 20 branżach gospodarki według stanu na porównawcze okresy.

Branża gospodarki według PKD	30.06.2008	31.12.2007
	w %	w %
Handel hurtowy i komisowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi, motocyklami	17,1	17,5
Produkcja artykułów spożywczych i napojów	7,3	7,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	6,8	8,2
Pośrednictwo finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalno-rentowych	6,5	9,1
Handel detaliczny, z wyłączeniem sprzedaży pojazdów samochodowych, motocykli; naprawa artykułów użytku osobistego i domowego	6,0	4,3
Produkcja wyrobów chemicznych	5,4	5,4
Budownictwo	3,3	2,5
Produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	3,1	2,6
Poczta i telekomunikacja	2,9	3,7
Transport lądowy, transport rurociągowy	2,8	2,2
Pierwsze "10" branż gospodarki	61,2	63,0
Produkcja maszyn i aparatury	2,7	1,9
Sprzedaż, obsługa i naprawa pojazdów samochodowych i motocykli; sprzedaż detaliczna paliw do pojazdów samochodowych	2,5	3,0
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	2,5	1,6
Pozostałe usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	2,5	3,0
Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	2,1	2,2
Produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	2,0	1,8
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	2,0	1,9
Wytwarzanie koksu, produktów rafinacji ropy naftowej i paliw jądrowych	1,8	2,3
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	1,8	1,6
Produkcja wyrobów tytoniowych	1,6	1,6
Pierwsze "20" branż gospodarki	82,7	83,9
Pozostałe branże	17,3	16,1
	100,0	100,0

Pomimo, że w stosunku do końca 2007 roku koncentracja w wybranych branżach zmieniła się, ogólny poziom koncentracji portfela pozostał na podobnym poziomie.

Działalność Grupy prowadzona jest wyłącznie na terenie Polski. Ze względu na brak związku lokalizacji na terenie kraju placówek Grupy z poziomem ryzyka kredytowego zdecydowano o odstąpieniu od prezentacji koncentracji ryzyka kredytowego w ujęciu geograficznym.

w tys. zł

30.06.2008

31.12.2007

Należności brutto od klientów i banków w podziale na typ prowadzonej działalności***Należności brutto od podmiotów gospodarczych i banków***

finansowa	7 493 089	9 010 899
produkcyjna	4 073 897	3 586 522
usługowa	1 509 477	1 591 744
pozostała	4 963 107	3 689 717
	18 039 570	17 878 882

Należności brutto od osób fizycznych

5 252 097	4 768 755
23 291 667	22 647 637

Ryzyko operacyjne

Grupa definiuje ryzyko operacyjne jako ryzyko poniesienia strat, w wyniku niewłaściwych lub zawodnych procesów wewnętrznych, ludzi, systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko związane z praktykami biznesowymi, jak również ryzyko prawne, czyli ryzyko niezgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz z regulacjami wewnętrznymi Grupy. Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka utraty reputacji, strategicznego i ryzyka potencjalnych strat wynikających z decyzji związanych z podejmowaniem ryzyka kredytowego, rynkowego, ryzyka płynności lub ryzyka związanego z działalnością ubezpieczeniową.

Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym zostały uregulowane w „Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym”.

Najistotniejsze role i zakresy odpowiedzialności w zakresie ryzyka operacyjnego, na różnych poziomach wyższego kierownictwa:

- Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie i funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, oraz jeśli to konieczne, za wprowadzanie niezbędnych korekt w celu usprawnienia tego procesu. Zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmują pełny zakres działalności Banku. Decyzje strategiczne dotyczące polityki banku, jego organizacji, podziału ról i zakresów odpowiedzialności, reorganizacji procesów, automatyzacji i centralizacji zastrzeżone są dla Zarządu Banku;
- Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność;
- każdy główny segment biznesu oraz każdy podmiot zależny jest zobowiązany do wdrożenia procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym zgodny z wymogami polityki. Chociaż identyfikacja ryzyka, samoocena i procesy raportowania są pod wieloma względami uregulowane i ujednolicone w jednostkach biznesowych, procesy ograniczania, monitoringu i pomiaru ryzyka są określane przez każdą jednostkę biznesową i mogą być różne w różnych jednostkach.

Celem procesu zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w Grupie jest zapewnienie:

- spójnego i efektywnego podejścia do identyfikacji, kontroli, oceny, monitorowania i pomiaru ryzyka operacyjnego oraz sprawozdawczości w tym zakresie,
- efektywnej redukcji poziomu narażenia na ryzyko operacyjne, a w konsekwencji redukcji ilości zdarzeń ryzyka operacyjnego i dotkliwości ich skutków (polityka niskiego poziomu tolerancji dla strat operacyjnych),
- spełnienia wymogów kapitałowych dla ryzyka operacyjnego,

- zgodności z przepisami dotyczącymi zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Grupa zarządza ryzykiem operacyjnym przy użyciu różnych narzędzi i technik (m.in. polityk, procedur, list kontrolnych, limitów, procesu samooceny, narzędzi kontrolowania bezpieczeństwa informacji, planów awaryjnych, ubezpieczeń, audytów). Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym wspierany jest jakościowymi i ilościowymi pomiarami ryzyka operacyjnego. Procesy kontrolne stosowane w Grupie służą ograniczaniu przyczyn wystąpienia negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych (włącznie ze stratami operacyjnymi), zmniejszaniu prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz minimalizowaniu dotkliwości potencjalnych skutków

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym bazuje na następujących kluczowych elementach:

- identyfikacja ryzyka,
- ograniczanie ryzyka,
- samoocena ryzyka i kontroli,
- monitoring ryzyka,
- pomiar ryzyka,
- sprawozdawczość obszarów narażonych na ryzyko operacyjne.

Wdrożony w Grupie proces samooceny umożliwia bieżącą identyfikację, kontrolę, ocenę, monitorowanie, pomiar i raportowanie oceny jakości procesów kontrolnych i potencjalnych zagrożeń. Dane na temat wpływu zdarzeń wiążących się z ryzykiem operacyjnym (strat) są regularnie zbierane i analizowane.

W ramach analizy strat wyodrębniane są następujące ich kategorie:

- straty spowodowane błędami pracowników,
- straty będące skutkiem oszustw i kradzieży,
- straty spowodowane wadliwością systemów i technologii,
- straty wynikające z wadliwości procesów lub produktów.

Za bieżące monitorowanie ryzyka operacyjnego w Grupie odpowiada odpowiedni Komitet ds. Ryzyka, Systemu Kontroli i Zgodności. Uchybienia kontrolne, działania naprawcze, zdarzenia operacyjne i wskaźniki związane z ryzykiem operacyjnym są przedmiotem regularnych analiz odpowiednich Komitetów. Jednocześnie jakość procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym proces samooceny) w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Grupy są przedmiotem kontroli i oceny przez audyt wewnętrzny.

Zdaniem Zarządu ogólny poziom ryzyka operacyjnego oceniany jest jako umiarkowany, typowy dla skali działalności Grupy. Dalsze działania będą się koncentrować na procesach objętych profilem ryzyka Grupy.

Do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego Grupa stosuje metodę standardową.

Zarządzanie kapitałem własnym

Zgodnie z obowiązującymi w Polsce Prawem Bankowym banki są zobligowane do utrzymywania kapitałów własnych w wielkości adekwatnej do poziomu ponoszonego ryzyka.

Na dzień 30 czerwca 2008 roku, kapitał własny Grupy wynosił 5,2 mld zł, zaś kapitał regulacyjny uwzględniający pozycje i pomniejszenia określone przez Komisję Nadzoru Bankowego (KNB) (od dnia 1 stycznia 2008 roku pod nazwą Komisja Nadzoru Finansowego) wynosił 3,5 mld zł. Taki poziom kapitałów uznawany jest za wystarczający do prowadzenia działalności biznesowej. Poziom kapitału jest regularnie monitorowany wykorzystując do tego celu współczynnik adekwatności kapitałowej.

Decyzją Zarządu Banku wymogi kapitałowe Grupy z tytułu ryzyka kredytowego oraz operacyjnego obliczane są zgodnie z metodami standardowymi określonymi w uchwałach KNB. Długoterminowym

celem jest wdrożenie metod zaawansowanych dla tych ryzyk.

Od 2008 roku, Grupa rozpoczęła proces szacowania kapitału wewnętrznego. Dokonano klasyfikacji ryzyk ze względu na kryterium istotności, dla ryzyk zidentyfikowanych jako istotne oszacowano kapitał wymagany do ich pokrycia.

W procesie zarządzania kapitałem Bank określa politykę wypłat przyszłych dywidend dla akcjonariuszy. W procesie tym uwzględnia się szereg czynników, takich jak zyski Banku, oczekiwania Banku w zakresie przyszłych wyników finansowych, poziom wymogów kapitałowych, jak również uwarunkowania podatkowe, regulacyjne i prawne.

45. Adekwatność kapitałowa

Poniższa tabela prezentuje dane finansowe do wyliczenia współczynnika wypłacalności na podstawie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy według zasad określonych w uchwale nr 1/2007 Komisji Nadzoru Bankowego z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (...) (Dz. Urz. NBP Nr 2, poz. 3), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2007 roku. Zgodnie z paragrafem 14 punkt 3 ww. Uchwały na dzień 31 grudnia 2007 roku Grupa dokonała pomniejszenia całego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

w tys. zł	30.06.2008	31.12.2007
Całkowity wymóg kapitałowy	2 436 245	2 137 404
Fundusze własne, z tego:	3 541 304	3 434 911
Fundusze podstawowe (z uwzględnieniem pomniejszeń)	3 597 357	3 489 031
Fundusze uzupełniające	483	4 267
Pomniejszenia sumy funduszy podstawowych i uzupełniających	56 536	58 387
Współczynnik wypłacalności (w %)	11,63	12,86

46. Oświadczenia Zarządu Banku

Prawdziwość i rzetelność prezentowanych sprawozdań

Zgodnie z najlepszą wiedzą Zarządu Banku półroczne dane finansowe oraz dane porównywalne zaprezentowane w „Śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 30 czerwca 2008 roku” zostały sporządzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości i odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy oraz osiągnięty przez nią wynik finansowy. Zawarte w niniejszym skonsolidowanym raporcie śródrocznym „Sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. w I półroczu 2008 roku” zawiera prawdziwy obraz rozwoju, osiągnięć oraz sytuacji (wraz z opisem podstawowych rodzajów ryzyka) Grupy w I półroczu 2008 roku.

Wybór podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych KPMG Audyt Sp. z o.o., dokonujący przeglądu „Śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Handlowego w Warszawie S.A. za okres kończący się 30 czerwca 2008 roku”, został wybrany zgodnie z przepisami prawa. Podmiot ten oraz biegli rewidenci spełnili warunki konieczne do wydania bezstronnego i niezależnego wniosku z przeglądu zgodnie z właściwymi przepisami prawa polskiego.

podpisy Członków Zarządu

18.09.2008 roku Data	Sławomir Sikora Imię i nazwisko	Prezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
18.09.2008 roku Data	Michał H. Mrożek Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
18.09.2008 roku Data	Edward Wess Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
18.09.2008 roku Data	Sonia Wędrychowicz- Horbatońska Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis
18.09.2008 roku Data	Witold Zieliński Imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu Stanowisko/funkcja Podpis